

ÖN VASIYET
(MİRASÇI LEHİNE VASIYET)
KAVRAMI,
ÖN VASIYETİN UNSURLARI
VE ÖZELLİKLERİ*

Yrd. Doç. Dr. Hatice Tolunay OZANEMRE YAYLA**

Makalenin Geldiği Tarih: 07.08.2017 **Kabul Tarihi:** 22.08.2017

* Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK-ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

** Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

ÖZ

Mirasbırakan, ölüme bağlı tasarruf şekillerinden vasiyetname veya miras sözleşmesi aracılığıyla, bir üçüncü kişi veya yasal ya da atanmış mirasçı lehine, bir malvarlığı avantajının kendisine kazandırılmasına ilişkin olarak bir talep hakkı tesis etmiş olabilir. Bu çalışmada vasiyet olarak nitelendirilen bu kurum, eğer yasal veya atanmış bir mirasçı lehine yapılırsa, ön vasiyet veya mirasçı lehine vasiyet olarak adlandırılır. Mirasbırakanın yasal veya atanmış mirasçısı lehine, miras payı dışında yaptığı bu kazandırma aracılığıyla lehtar kılınan mirasçı, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişiye karşı ileri sürebileceği, mirasçılık sıfatından bağımsız bir talep hakkı elde etmiş olur.

Bu çerçevede, çalışmada, ön vasiyet kavramı, ön vasiyetin unsurları ve özellikleri, öğretideki tartışmalar da işlenmek suretiyle belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Ön vasiyet, mirasçı lehine vasiyet, belirli mal bırakma, ön vasiyetin unsurları, ön vasiyetin özellikleri.*

THE CONCEPT OF PREFERENTIAL LEGACY
(THE LEGACY THAT BENEFITS THE HEIRS), ELEMENTS AND
CHARACTERISTICS OF THE PREFERENTIAL LEGACY

ABSTRACT

The testate may establish a right to demand in relation with the acquirement of the benefit of an asset for the benefit of a third person or a legal or an assigned person through a legacy or an agreement of inheritance depending on the death. This institution that is called as the legacy in that paper, is called as a preferential legacy or the legacy that benefits the heirs if it is established in favour of a legal or assigned heir. The inheritor, who is made the beneficiary through the entitling that is besides from the heritage share for the benefit of the legal or assigned inheritor by the testate has the independent right to demand from the title of inheritor that can also be claimed against the individual who is obliged to perform the legacy.

In this framework, the preferential legacy concept, the elements of the preferential concept and the characteristics of the preferential legacy are tried to be defined.

Keywords: Preferential legacy, the legacy that benefits the heirs, Leaving a pecuniary benefit to the beneficiary as a legacy, the characteristics of preferential legacy, the elements of preferential legacy.

Giriş

Mirasbırakan, ölümünden sonra olmak üzere, bir kişiye, bir mal, hak veya başka bir malvarlığı avantajı bırakmak isteyebilir. Bu halde mirasbırakanın yapması gereken şey, Türk Medeni Kanunu'nda^[1] “belirli mal bırakma” adı altında düzenlenmiş kuruma başvurmaktır. Mirasbırakan, yakın dostu, arkadaşı, önem verdiği bir kişi, mirasçısı olmayan akrabası gibi üçüncü kişiler lehine “belirli mal bırakma” adı altında düzenlenmiş olan “vasiyet” kurumuna başvurabileceği gibi, hâlihazırda yasal veya atanmış mirasçısı olan kişi lehine de vasiyet yapabilir. Mirasbırakanın bu şekilde yasal veya atanmış mirasçısı lehine yaptığı ölüme bağlı tasarrufun paylaşma kuralı değil de vasiyet olduğunun açık bir şekilde anlaşıldığı durumlarda, artık bir “ön vasiyet”, diğer adıyla “mirasçı lehine vasiyet” söz konusu olur. Ön vasiyet, diğer adıyla mirasçı lehine vasiyet, mirasbırakanın şart olmamakla birlikte çoğunlukla, terekesinde bulunan bir malın, hakkın veya başka tür bir malvarlığı avantajının kendisine verilmesine, devrine veya tesisine ilişkin bir alacak hakkını mirasçısına kazandırmasını ifade eder.

Çalışmada, Türk Medeni Kanunu'nun birçok hükmünde geçen ve Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci maddesi^[2] hükmü gereği Türk Borçlar Kanunu^[3] hükümlerinin de kıyasen uygulanmasına açık bulunan olan bu kurum incelenirken, kavram, unsurlar ve özellikler üzerinde durulmuş, çok daha geniş kapsamlı bir çalışmanın konusu olabilecek vasiyetin ve bu bağlamda ön vasiyetin hükümleri, özellik kapsamında sınırlı olarak konuya dâhil edilmesi gerekmedikçe, çalışma dışı tutulmuştur.

[1] 22.11.2001 tarihinde kabul edilerek 1.1.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (RG, 8.12.2001 t., S. 24607).

[2] İlgili madde şu ifadeyi taşımaktadır: “Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır.”

[3] 11.1.2011 tarih ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (RG, 4.2.2011 t., S. 27836)

I. Ön Vasiyet Kavramı

A) Genel Olarak Vasiyet Kavramı

Mirasbırakanın, yaptığı bir ölüme bağlı tasarrufla, belli bir kişiye, ilgili kişiyi mirasçı atamaksızın, belli bir aktif değere ilişkin talep hakkı kazandırması “vasiyet” (Türk Medeni Kanunu’nda belirli mal vasiyeti terimiyle ifade edilmiştir) olarak adlandırılır.^[4]

Önemle belirtilmelidir ki mirasbırakan vasiyeti, ölüme bağlı tasarruf şekillerinden vasiyetnameyle^[5] veya kazandırmanın lehtarıyla akdettiği bir miras

[4] Bkz. **Studhalter**, Philipp, Handkommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Herausgeber: Kren Kostkiewicz, Jolanta/Schwender, Ivo/**Wolf**, Stephan, Orell Füssli Verlag AG, Zürich 2005, Art. 484, N. 1; **Hrubesh-Millaue**r, Stephanie, Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Erbrecht, 2. Auflage, Herausgeber: **Breitschmid**, Peter/**Rumojungo**, Alexandra, Schulthess, Zürich Basel Genf 2012, Art. 484, N. 3; **Weimar**, Peter, Die gesetzlichen Erben; Die Verfügungsfähigkeit, Die Verfügungsfreiheit, Die Verfügungsarten, Die Verfügungsformen, Art. 457-516 ZGB, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Die Erben, Die gesetzlichen Erben, Die Verfügungen von Todes wegen, Berner Kommentar, Band/Nr. III//1/1/1, Herausgeber: Hausheer, Heinz/Walter, Hans Peter, Stämpfli Verlag AG, Bern 2009, Art. 484, N. 2; **Escher**, Arnold, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Zürcher Kommentar), III. Band: Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben (Art. 457-536 ZGB), 3. Auflage, Zürich 1959, Art. 484, N. 3; **Tuor**, Peter, Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Band III: Das Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben (Art. 457-536 ZGB), 2. Auflage, Bern 1952, Art. 484, N. 5; **Oğuzman**, M. Kemal, Miras Hukuku, 6. Bası, Filiz Kitabevi Yayınları, İstanbul 1995, s. 140; **Kocayusufpaşaoğlu**, Necip, Miras Hukuku, 3. Bası, Filiz Kitabevi Yayınları, İstanbul 1987, s. 259; **Özta**n, Bilge, Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle), 6. Bası, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 2014, s. 312; **Serozan**, Rona/**Engin**, Baki İlkay, Miras Hukuku, 4. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014, § 4, N. 133; **Dural**, Mustafa/**Öz**, Turgut, Türk Özel Hukuku C. IV, Miras Hukuku, 10. Bası, Filiz Kitabevi Yayınları, İstanbul 2016, s. 142, N. 668, 671; **Kılıçoğlu**, Ahmet M., Miras Hukuku, Genişletilmiş 6. Bası, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 2015, s. 148; **İnan**, Ali Naim/**Ertas**, Şeref/**Albaş**, Hakan, İnan Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku, Mevzuattaki Değişikliklere ve Uygulamadaki Yeniliklere Göre Genişletilmiş ve Güncellenmiş 9. Bası, Bilge Yayınevi, Ankara 2015, s. 222; **Antalya**, Gökhan/**Sağlam**, İpek, Miras Hukuku, Legal Kitabevi Yayınları, İstanbul 2015, s. 186.

[5] Ölüme bağlı tasarruf şekillerinden biri olan vasiyetname, el yazılı vasiyetname, resmi vasiyetname veya sözlü vasiyetname olarak yapılabilir. Konuya ilişkin olarak bkz. Praxiskommentar Erbrecht–**Burkart**, Fabian, Nachlassplanung, Nachlassabwicklung, Willensvollstreckung, Prozessführung, Herausgegeben von Daniel Abt und Thomas Weibel, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2007, Art. 484, N. 2; Praxiskommentar Erbrecht–**Lenz**, Martin, Nachlassplanung, Nachlassabwicklung, Willensvollstreckung, Prozessführung, Herausgegeben von Daniel Abt und Thomas Weibel, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2007, Art. 498, N. 1; **Hatemi**, Hüseyin, Miras Hukuku, 5. Bası, Vedat Kitapçılık Yayınları, İstanbul 2014; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 75-96; **Dural/Öz**, s. 61 vd., N. 301 vd.; **Antalya/Sağlam**, s. 123 vd.; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 170 vd.; **Özta**n, s. 200 vd.; **Kılıçoğlu**, s. 114 vd.;. Ölüme bağlı tasarruf şekillerinden olan vasiyetnamenin bu türleri arasında sözlü vasiyetnamenin istisnai bir tür olduğu hakkında bkz. PraxKomm

sözleşmesiyle^[6] yapabilir.^[7] Dolayısıyla, “vasiyet”, mirasçı atama, yükleme, koşul, mirasçılıktan çıkarma ve diğerleri gibi, ölüme bağlı tasarruf türlerinden birini oluşturmaktadır.^[8] Ölüme bağlı tasarrufun şekli denildiğinde ise, bilindiği üzere vasiyetname veya miras sözleşmesi akla gelir. Bu çerçevede, ölüme bağlı

Erbrecht–Lenz, Art. 506, N. 1; **Özta**n, s. 218; **Antalya/Sağlam**, s. 141; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 93; **İnan/Ertay/Albaş**, s. 190; **Dural/Öz**, s. 91, N. 433.

- [6] Miras sözleşmesi, mirasbırakanın, ileride terekeye vücut verecek malvarlığı üzerinde ve ölümden sonra hüküm ifade etmek üzere karşı akitle yaptığı bağlayıcı sözleşmeyi ifade eder. Miras sözleşmesiyle ya mirasbırakan belli bir tereke değerine ilişkin maddi anlamda bir tasarrufta bulunur ya da karşı taraf, mirasbırakanın terekesi üzerinde ileride doğacak olan mirasçılık hakkından feragat eder. Vasiyetnameden farklı olarak ölüme bağlı tasarrufun bu şekilde, tek taraflı bir hukuki işlem değil, bir sözleşme söz konusudur. Benzer açıklamalar için bkz. **Dural/Öz**, s. 99, N. 472; **Özta**n, s. 257; **Antalya/Sağlam**, s. 149.
- [7] PraxKomm Erbrecht–**Burkart**, Art. 484, N. 1; **Hrubesch-Millauer**, Stephanie, Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Herausgeber: Peter **Breitschmid**, Alexandra **Rumo-Jungo**, Erbrecht (Art. 457-640 ZGB), 2. Auflage, Schulthess Verlag, Zürich 2012, Art. 484, N. 3; BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 15; **Gürsoy**, Kemal Tahir, Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Yıldız Matbaası, Ankara 1955, s. 2, ayrıca s. 22; **Hatemi**, § 9, N. 1; **Dural/Öz**, s. 140, N. 659; s. 143, N. 672. Yazarlar, miras sözleşmelerini, miras sözleşmesi ve mirastan feragat sözleşmesi olarak ikiye ayırmakta ve miras sözleşmesinin türleri altında “vasiyet sözleşmesi” başlığına yer vermektedirler. Bu çerçevede, ilgili sözleşme, yazarlar tarafından şu ifadeyle açıklanmıştır: “Bu sözleşmeyle mirasbırakan, karşı taraf lehine, terekesinde bulunan belirli bir mal ya da malvarlığı değeri için kazandırmada bulunmakta, yani onu vasiyet alacaklısı yapmaktadır.” Bkz. s. 100, N. 483. Keza öğretilde olumlu miras sözleşmesinin içeriği bağlamında türlerini sayarken “vasiyet sözleşmesi” ifadesini kullanan diğer yazarlar için bkz. **Gürsoy**, s. 22; **Antalya/Sağlam**, s. 151. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar olan vasiyetname ve miras sözleşmesinin konusunun, “vasiyet” olabileceği, yani vasiyet alacaklısı tayin etme olabileceği hakkında bkz. **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 126. Keza, miras sözleşmesinin içeriğinin mal vasiyeti sözleşmesi olabileceği hakkında bkz. **Özta**n, s. 258.
- [8] Bkz. **Kılıçoğlu**, s. 142, 147, **Dural/Öz**, s. 137 vd., özellikle s. 137, N. 646; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 126 vd.; **Antalya/Sağlam**, s. 190 vd.; **Hatemi**, § 9, N. 1 vd.; **İnan/Ertay/Albaş**, s. 207 vd. **İnan/Ertay/Albaş**, “belirli mal bırakma vasiyeti” başlığı altında ele aldıkları “vasiyet” kurumunu, mirasçı atama, koşul, yükleme gibi diğer maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türleriyle birlikte ‘Hem vasiyet, hem miras sözleşmesi şeklinde yapılabilen ölüme bağlı tasarrufun türleri’ başlığı altında incelemiş bulunmaktadırlar. İsviçre Hukuku’nda da bir mal varlığı avantajına ilişkin bir üçüncü kişiye veya yasal veya atanmış mirasçıya talep hakkı tesis edilmesine ilişkin kurumu ifade eden ve Türkçe’ye “vasiyet” olarak çevrilebilecek “*Vermächtnis*” kurumu, tasarruf türleri olarak Türkçe’ye çevrilebilecek “*Verfügungsarten*” başlığı altında ele alınmaktadır. Bkz. **Breitschmid**, Peter/**Eitel**, Paul/**Fankhauser**, Roland/**Geiser**, Thomas/**Rumo-Jungo**, Alexandra, Erbrecht, Schulthess Verlag, Zürich Basel Genf 2010, s. 55 vd; PraxKomm Erbrecht – **Burkart**, Art. 484, N. 1.

tasarruf türlerinden biri olan “vasiyet”, ölüme bağlı tasarruf şekillerinden biri olan “vasiyetname” ile karıştırılmamalıdır.^[9]

Vasiyet, temel olarak Türk Medeni Kanunu’nun “*Belirli mal bırakma*” kenar başlığını taşıyan 517’nci ve devamı maddelerinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Ancak konuya ilişkin düzenleme bu hükümlerden ibaret olmayıp, diğer bazı hükümler, Türk Medeni Kanunu içerisinde yer alan çeşitli maddelerde yer almaktadır. Türk Medeni Kanunu’nun ilgili 517’nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca bir kimseye bu şekilde bir kazandırmada bulunulması, terekedeki belirli bir malın mülkiyetinin bırakılması şeklinde olabileceği gibi, terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde intifa hakkı tanınması şeklinde de olabilir. Madde metninde de ifade edildiği üzere, ilgili kişi lehine tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesi de ‘belirli mal bırakma’ kavramına dâhildir. Yine mirasbırakan, ilgili kişi lehine irat bağlanmasını öngörmüş veya ilgili kişinin bir borçtan kurtarılmasını mirasçılara veya belirli mal vasiyeti lehtarına bırakmış olabilir. Bu hallerde de ilgili tasarruf Türk Medeni Kanunu’nun 517 ve devamı maddeleri çerçevesinde “belirli mal bırakma” kurumu dâhilinde değerlendirilecektir.

Mirasbırakanın, bir üçüncü kişiye veya yasal ya da atanmış mirasçıya bu şekilde bir aktif değeri vasiyet etmesinde, genel olarak “kazandırma” ifadesine yer verilmiş olmakla birlikte, öğretilde^[10] de ifade edilmiş olduğu üzere, vasiyet, vasiyet lehtarının kendisine bırakılan malvarlığı avantajını doğrudan elde etmesi sonucunu doğurmayıp, ilgili kişiye, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilere karşı ileri sürebileceği bir alacak hakkı kazandırır.^[11]

Kanun’da “belirli mal bırakma” olarak adlandırılan bu kurum kapsamında, yine Kanun gereği, sadece terekede bulunan belli bir “mal” değil, terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde intifa hakkı, belli bir alacak hakkı veya yine

[9] PraxKomm Erbrecht – **Burkart**, Art. 484, N. 2; **Dural/Öz**, s. 142, N. 670. Önemle belirtilmelidir ki, sıklıkla, “belirli mal bırakma”nın sadece vasiyet yoluyla yapılabileceği gibi bir yanlış kanaatin bulunduğu gözlemlenmektedir. Bu kısımda açıklanmış olduğu üzere bu tasarru diğer ölüme bağlı tasarruf şekli olan miras sözleşmesiyle de yapılabilir.

[10] ZK-**Escher**, Art. 484 ZGB, N. 1; CHK-**Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 2; PraxKomm Erbrecht – **Burkart**, Art. 484, N. 3; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 1; BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 3; **Wolf**, Stephan, Die Teilung der Erbschaft, Art. 602-619 ZGB Schweizerische Zivilgesetzbuch, Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Herausgeber: Hausheer, Heinz/Walter, Hans Peter, Stämpfli Verlag AG, Bern 2014, Art. 608, N. 10; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 133; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 224; **Dural/Öz**, s. 144, N. 673; **Kılıçoğlu**, s. 148; **Öztaş**, s. 313; **Antalya/Sağlam**, s. 194.

[11] Vasiyet kavramına ilişkin bu özellik aşağıda daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bkz. Aşağıda, III. Ön Vasiyetin Özellikleri.

belli bazı alacaklar, irat ve lehine kazandırmada bulunulan kişinin borçtan kurtarılması şeklinde bir kazandırma, ölüme bağlı tasarrufla mirasbırakan tarafından belli bir kişi lehine olarak yapılabilmektedir. Bu nedenle de, söz konusu “belirli mal bırakma” teriminin kullanılması öğretide^[12] eleştirilmekte ve bu çerçevede bu tür ölüme bağlı tasarruflar için “vasiyet alacaklısı tayin etme”,^[13] “vasiyet”^[14] gibi bir terim tercih edilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Gerçekten de, esas itibarıyla bu kurum dâhilinde mirasbırakan, terekede bulunan her türlü malvarlığı değerini, hatta aşağıda ele alınacak olan tedarik vasiyeti aracılığıyla esasen terekede bulunmayan bir aktif değeri, sonuç itibarıyla kural olarak her türlü malvarlığı avantajını,^[15] belli bir kişiye, ilgili kişiye gereken işlemlerin yapılmasını talep hakkı tesis edecek şekilde bırakabilmektedir. Bu bağlamda “belirli mal bırakma” kavramının, esas itibarıyla, vasiyetin konusunun ancak belirli bir mal olması durumunda vasiyet yerine kullanılacak bir ifade olduğu; başka bir ifadeyle belirli mal bırakmanın vasiyetin bir alt türü olduğu

- [12] **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 261; **Oğuzman**, s. 140-141; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 133; **Şenocak**, Zariife, “*Mirasbırakanın Paylaşırma Kuralları*”, Prof. Dr. Ali Naim İnan’a Armağan, Ankara 2009, s. 611; **Dural/Öz**, s. 142-143, N. 668; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 232; **Antalya/Sağlam**, s. 186; **Gürsoy**, s. 8.
- [13] **Öztan**, s. 312; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 126. Yazar, genellikle vasiyet terimini tercih etmekle birlikte, bazı açıklamalarında “vasiyet alacaklısı tayin etme” ifadesini de kullanmaktadır.
- [14] **Oğuzman**, s. 140 vd.; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 261; **Dural/Öz**, s. 142-143, N. 668; **Antalya/Sağlam**, s. 186; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 133. **Serozan**, konuya ilişkin açıklamalarında, “vasiyet” terimini tercih etmelerinin nedeni olarak Hukukumuzda, sözleşme kavramının da birçok farklı sözleşme türünü ifade etmek üzere kullanılmakta olduğunu, bu müessesenin surf şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflardan ayırt edilmesi için galat-ı meşhur ile oynanmasının yerinde olmadığını, bu nedenle de şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar için (sözlü vasiyeti de kapsar şekilde) vasiyetname; kazandırma türü olarak da “vasiyet” terimine olan bağlılıklarını sürdüreceklerini ifade etmiştir. Yine **Dural/Öz** de, kanunkoyucunun bizzat kendisinin de Türk Medeni Kanunu’nun birçok hükmünde (552/b. 4, 581, 583, 598, 601, 647) “vasiyet” teriminin tercih edildiğini ifade etmektedir. **Dural/Öz**, s. 142-143, N. 668. Öte yandan **Hatemi**, kurumu ele alırken, “Belirli mal bırakma çeşitleri” başlığını tercih etmiş olsa da, açıklamalarında sıkça “vasiyet” terimini tercih etmektedir. Bkz. **Hatemi**, § 9, N. 3, 4, 5.
- [15] İsviçre Hukuk öğretisinde de, “malvarlığı avantajı” olarak Türkçe’ye çevrilebilecek “*Vermögensvorteil*” ifadesi kanaatimizce yerinde olarak kullanılmaktadır. Bkz. **Piotet**, Paul, Schweizerisches Privatrecht, Bd. IV/1, Basel Stuttgart 1978, s. 125; **CHK-Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 3; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 2. Yine Türk Hukukunda da “malvarlığı manfaati” ifadesi için bkz. **İmre**, Zahit/**Erman**, Hasan, Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 12. Bası, Der Yayınları, İstanbul 2016, s. 126; **Dural/Öz**, s. 143, N. 669; “Malvarlığı değeri” ifadesi için bkz **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 138; “mameleki bir menfaat” ifadesi için **Gürsoy**, s. 8.

söylenilebilir.^[16] Biz de çalışmamızda, bu açıklamalar çerçevesinde, belirli mal bırakma terimi yerine ‘vasiyet’ terimini tercih edeceğiz.

B) Ön Vasiyet Kavramı

Mirasbırakanın terekedeki bir değeri, bir kimseye, onu mirasçı atamaksızın bırakmasının vasiyet olarak nitelendirildiği yukarıda belirtilmişti. Bu çerçevede mirasbırakanın lehine vasiyette bulunduğu kişi bir üçüncü kişi olabileceği gibi, yasal veya atanmış bir mirasçı da olabilir. İşte mirasbırakanın, bu şekilde, yasal veya atanmış bir mirasçısına, miras payı dışında^[17] Türk Medeni Kanunu’nun 517’nci maddesi anlamında bir kazandırmada bulunması durumunda, bu kazandırma “ön vasiyet”^[18] yahut “mirasçı lehine vasiyet”^[19] olarak adlandırılmaktadır.

[16] **Dural/Öz**, s. 142-143, N. 668.

[17] Bu halde mirasbırakanın, terekesinde yer alan aktif bir değeri yasal veya atanmış mirasçısına miras payı dışında kazandırmakta olduğuna ilişkin olarak bkz. **Öztañ**, s. 317; **Dural/Öz**, s. 147, N. 684; **Şenocak**, s. 611; PraxKomm Erbrecht–**Burkart**, Art. 484, N. 9; **Stein-Wigger**, Mathias, Verbindlichkeit und Durchsetzbarkeit erblasserischer Teilungsvorschriften, AJP 2001, s. 1135 vd.; **Pfammatter**, Armand Maurice, Erblasserische Teilungsvorschriften (Art. 608 ZGB), Diss., Schulthess, Zürich 1993, s. 53; **BK-Tuor**, Art. 484 ZGB, N. 12; **Escher**, Arnold, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Zürcher Kommentar), III. Band: Erbrecht, 2. Abteilung: Der Erbgang (Art. 537-640 ZGB), 3. Auflage, Zürich 1960, Art. 608, N. 9; **CHK-Hrubesch-Millaueer**, ZGB Art. 486, N. 13; **Piotet**, SPR IV/1, s. 128.

[18] Ön vasiyet kurumuna bu kavram altında yer veren yazarlar için bkz. **Öztañ**, s. 317; **Dural/Öz**, s. 147, N. 684, 685; **Antalya/Sağlam**, s. 189, 190; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 142. İsviçre Medeni Kanunu’nun, Türk Medeni Kanunu’nun 517. maddesini karşılayan 484’üncü maddesinde yer alan “belirli mal bırakma” (*Vermächtnis*) işleminin, yasal veya atanmış mirasçı lehine yapılması durumunda ilgili işlemin “Ön vasiyet” olarak Türkçe’ye çevrilebilecek “Vorausvermächtnis” olarak nitelendirilmesi bakımından bkz. **BK-Tuor**, Art. 484 ZGB, N. 12; **ZK-Escher**, Art. 486 ZGB, N. 8; **BK-Wolf**, Art. 608 ZGB, N. 12; PraxKomm Erbrecht–**Burkart**, Art. 484, N. 16; **CHK-Hrubesch-Millaueer**, ZGB Art. 486, N. 13; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 14; **Beusch**, Christine/**Vlcek** Michael, Handkommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Herausgegeben von Jolanta Kren Kostkiewicz, Ivo Schwander, Stephan **Wolf**, Orell Füssli Verlag, Zürich 2006, Art. 608, N. 5; **Stein-Wigger**, s. 1136; **Pfammatter**, s. 53. “Vorausvermächtnis” ifadesiyle eş anlamlı olarak kullanılan bir diğer ifade de “*Prälegat*” ifadesidir.

[19] Öğretide **İmre/Erman** ve **Oğuzman**, mirasbırakanın yasal veya atanmış mirasçısına, miras payı dışında bir kazandırmada bulunduğu bu tür durumlar bakımından ön vasiyet terimi yerine “mirasçı lehine vasiyet” teriminin kullanılması gerektiğini ifade etmektedirler. Bu çerçevede **İmre/Erman**, ön vasiyet kavramının, üst vasiyet ve alt vasiyet kavramlarıyla karıştırılmasının mümkün olduğunu, bu nedenle de ön vasiyet yerine “mirasçıya miras payı dışında yapılan mal vasiyeti” veya “mirasçı lehine mal vasiyeti” terimlerinin kullanılmasının daha doğru olacağını ifade etmektedirler. **Oğuzman** da benzer gerekçelerle “mirasçı lehine vasiyet” teriminin tercih edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bkz. **İmre/Erman**, s. 129 **Oğuzman**, s. 144. Keza öğretilde **İnan/Ertaş/Albaş**, “Ön vasiyet” terimini

Ön vasiyette, mirasçılık sıfatı ile vasiyet lehtarları olma hali birbirinden bağımsızdır.^[20] Türk Medeni Kanunu'nun 519'uncu maddesinin 3'üncü fıkrası gereği yasal veya atanmış mirasçı, mirası reddetmiş olsa bile lehine yapılmış bir tasarrufun yerine getirilmesini isteyebilir. Bu şekilde ön vasiyet lehtarları olan mirasçının mirası reddetmesi, ölüme bağlı tasarrufla lehine yapılan kazandırmayı talep etmesine engel değildir. Bu husus Türk Medeni Kanunu'nun 519'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasında düzenlenmiştir. Keza, mirasçı, mirası reddetmeyip sadece lehine yapılan vasiyetin yerine getirilmesini talep hakkından vazgeçebilir, vasiyetin yerine getirilmesini talep etmeyebilir.^[21] Bu halde mirasçı mirasın paylaşılmasına katılacak, ancak mirasbırakan tarafından lehine öngörülen kazandırmayı reddetmiş olacaktır. Keza mirasçı hem mirası hem de mirasbırakan tarafından lehine öngörülmüş olan vasiyeti reddedebilir. Önemle belirtmelidir ki, Türk Medeni Kanunu'nun ilgili 519'uncu maddesi 3'üncü fıkrası hükmü bir tamamlayıcı hukuk kuralıdır. Şöyle ki, mirasbırakan yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufla aksini öngörebilir ve bu çerçevede örneğin mirasçı lehine olarak öngördüğü vasiyetin hüküm ifade etmesini, mirasın kabul edilmesi veya reddedilmesi şartına bağlayabilir.^[22]

Mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufla, terekede yer alan bir değeri yasal veya atanmış bir mirasçıya özgülediği hallerde, bu tasarrufun bir paylaşma kuralı mı yoksa ön vasiyet mi olduğu ölüme bağlı tasarruftan açık bir şekilde anlaşılıyorsa, ilgili tasarruf Türk Medeni Kanunu'nun 560'ıncı maddesinin 2'nci ve 647'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında öngörülen ve özel yorum kuralı^[23] teşkil

eleştirmeksizin, kurumu doğrudan "mirasçı lehine muayyen mal vasiyeti" adı altında incelemiş bulunmaktadırlar. Bkz. **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 226.

- [20] ZK-**Escher**, Art. 486 ZGB, N. N. 8; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 17; CHK-**Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 486, N. 14; BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 14; **Antalya/Sağlam**, s. 190; **Özcan**, s. 317; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 142; **Dural/Öz**, s. 147, N. 684.
- [21] BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 14; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 486, N. 9; CHK-**Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 486, N. 14; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 17, Art. 486, N. 16; **Özcan**, s. 317; **Dural/Öz**, s. 147, N. 685; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 142; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 226-227; **Antalya/Sağlam**, s. 190.
- [22] Örnek olarak mirasbırakanın ön vasiyeti mirasın kabul edilmesi şartına bağlaması için bkz. CHK-**Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 486, N. 14; **Dural/Öz**, s. 147, N. 685; mirasbırakanın ön vasiyeti mirasçının mirası reddetmesi şartına bağlaması için bkz. PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 17.
- [23] Türk Medeni Kanunu'nun anılan 647'nci maddesinin 3'üncü fıkrası şu düzenlemeyi içermektedir: "Aksini arzu ettiği tasarrufla anlaşılmadıkça, mirasbırakanın bir tereke malını mirasçıya özgülemesi, vasiyet olamıyıp sadece paylaşma kuralı sayılır." Bu kural, kanunkoyucunun, Kanun'un çeşitli hükümlerinde yer alan ve açıklık bulunmadığı takdirde ölüme bağlı tasarrufla yer alan bir düzenlemenin nasıl yorumlanması gerektiğinin

eden hükümler gereği paylaşma kuralı sayılır.^[24] Kanunkoyucunun bu karineyi öngörürken, mirasbırakanın mirasçılar arasındaki eşitliği bozmak istemeyeceği kabulünden hareket ettiği^[25] ve bu şekilde söz konusu karinenin mirasçılar arasında eşitlik prensibine dayandığı ifade edilmektedir.^[26]

II. Ön Vasiyetin Unsurları

A) Lehine Ön Vasiyet Yapılan Kişi

Genel olarak vasiyette lehine vasiyette bulunan kişi, bir üçüncü kişi veya yasal yahut atanmış mirasçı olabilir.^[27] Ön vasiyette ise lehine vasiyet yapılan kişi yasal veya atanmış mirasçıdır.^[28]

Vasiyette lehine vasiyet yapılan kişi gerçek veya tüzel kişi olabilir.^[29] Tüzel kişiliği olmayan kişi toplulukları lehine de vasiyette bulunulabileceği de kabul

düzenlendiği özel yorum kurallarından birini oluşturmaktadır. Bkz. **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 241; **Öztan**, s. 237-238; **Dural/Öz**, s. 223, N. 985.

- [24] Önemle belirtilmelidir ki, öğretilerde **Tuor**, İsviçre Medeni Kanunu'nun, Türk Medeni Kanunu'nun 647'nci maddesinin üçüncü fıkrasını karşılayan 608'inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan paylaşma kuralı bulunduğu tereke değerinin yasal mirasçıya özgü olduğu durumlarda söz konusu olacağını; belli bir tereke değerinin bir atanmış mirasçıya özgü olduğu hallerde bu karinenin işletilemeyeceğini savunmaktadır. Bkz. BK-**Tuor**, Art. 522 ZGB, N. 24. **Pfamatter** tarafından da belirtildiği üzere bu görüşe katılmak mümkün değildir. **Pfamatter**, İsviçre Medeni Kanunu'nun 607'nci maddesinde (TMK m. 646'yı karşılayan) yasal mirasçılarının mirası atanmış mirasçılarla aynı kurallara göre paylaşacaklarının belirtildiğini, bu nedenle de takip eden hükümde (İMK m. 608/III, TMK m. 647/III) geçen "mirasçı" ifadesinden hem yasal hem atanmış mirasçılarının anlaşılması gerektiğini, **Tuor**'un şerh ettiği hükmü oluşturan İsviçre Medeni Kanunu'nun 522'nci maddesinin (TMK m. 560) tenkise ilişkin olması dolayısıyla hükümde geçen mirasçılardan sadece yasal mirasçılarının anlaşılacağını ancak bunun Kanun'un bütün diğer hükümlerine teşmil edilemeyeceğini ifade etmektedir. Bkz. **Pfamatter**, s. 62-63.
- [25] **Druey**, Jean Nicholas, Grundriss des Erbrechts, 5. Auflage, Stämpfli Verlag AG, Bern 2002, § 16, N. 66; BK-**Wolf**, Art. 608 ZGB, N. 36; **Druey**, § 16, N. 66; **Pfamatter**, s. 61-62; **Şenocak**, s. 613.
- [26] **Pfamatter**, s. 61-62; **Druey**, § 16, N. 66; **Şenocak**, s. 613.
- [27] **CHK-Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 3; **Piotet**, SPR IV/1, s. 128; **Ayiter**, s. 67; **Öztan**, s. 313; **Dural/Öz**, s. 150-151, N. 699.
- [28] **Dural/Öz**, s. 150-151, N. 699; **Öztan**, s. 317; **Antalya/Sağlam**, s. 190; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 16; Handkomm-**Beusch/Vlcek**, ZGB Art. 608, N. 5.
- [29] Handkomm-**Studhalter**, ZGB, Art. 484, N. 8; BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 19; **Piotet**, SPR IV/1, s. 127; **Öztan**, s. 313; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 230; **Antalya/Sağlam**, s. 191; **Dural/Öz**, s. 150-151, N. 699. Vasiyet bakımından, tüzel kişiliğe sahip olmayan kişi topluluklarının lehine vasiyet öngörülebileceği hakkında bkz. **Dural/Öz**, s. 151, N. 701; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 230; **İmre/Erman**, s. 125; **Antalya/Sağlam**, s. 191; BK-**Weimar**,

edilmektedir.^[30] Ön vasiyette ise lehine ölüme bağlı kazandırma yapılan yasal mirasçı, gerçek kişidir;^[31] lehine ölüme bağlı tasarrufla miras payı dışında bir kazandırma yapılan atanmış mirasçı ise bir gerçek kişi olabileceği gibi bir tüzel kişi de olabilir.^[32] Bu bağlamda mirasbırakanın, mirasçı olarak atanmış olduğu tüzel kişi lehine bir malvarlığı avantajını ayrıca vasiyet etmesine bir engel yoktur.

Ceninin vasiyet lehtarını olarak belirlenmesi bakımından Türk Medeni Kanunu'nun 582'nci maddesi^[33] uygulama alanı bulur.^[34] Ancak mirasın geçişi anında henüz tam ve sağ doğma gerçekleşmiş değilse, henüz doğmamış olan kişi lehine vasiyet, ancak alt vasiyet şeklinde yapılabilir.^[35] Bu çerçevede tam

Art. 484 ZGB, N. 19. Ön vasiyet, mirasçı lehine yapıldığından, kişi topluluğu lehine ön vasiyet söz konusu olmayacaktır.

[30] **Antalya/Sağlam**, s. 191; **Dural/Öz**, s. 151, N. 701.

[31] Tüzel kişi niteliğinde tek yasal mirasçı devlettir. Ancak devletin mirasçılığı bakımından, birinci, ikinci veya üçüncü zümrede mirasçı bulunmuyor olmalı yahut bu zümrede bulunan mirasçıların tamamı mirası reddetmiş olmalıdır. Bu bağlamda devlet tüzel kişi yasal mirasçı olarak diğer mirasçılarla birlikte mirasçı olmadığından ve devlet lehine bir ön vasiyet gündeme gelmez.

[32] Bu durum, mirasbırakanın birinci, ikinci ve üçüncü zümre mirasçıların bulunmaması veya bunların mirası reddetmiş olmaları ihtimalinde devletin mirasbırakanın yasal mirasçısı olması hali dışında, yasal mirasçıların daima gerçek kişi olmaları; buna karşılık mirasbırakanın devlet de dâhil olmak üzere her türlü tüzel kişiyi ve elbette gerçek kişiyi geçerli şekilde yapmış bir ölüme bağlı tasarrufla mirasçı olarak atayabilmesi ve bu şekilde atanmış mirasçı kılabilmesinin bir sonucudur. Tüzel kişilerin mirasçı olarak atanabilecekleri hakkında bkz. *Praxiskommentar Erbrecht – Schürmann*, Georg, Nachlassplanung, Nachlassabwicklung, Willensvollstreckung, Prozessführung, Herausgegeben von Daniel Abt und Thomas Weibel, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2007, Art. 483, N. 4; *Handkomm-Studhalter*, ZGB Art. 483, N. 1, Art. 484, N. 8; **Ayiter**, s. 67; **Özcan**, s. 310; **Dural/Öz**, s. 142, N. 666.

[33] İlgili hüküm şu ifadeyi taşımaktadır: “*Cenin, sağ doğmak koşuluyla mirasçı olur (f. 1). Ölü doğan çocuk mirasçı olamaz (f. 2).*”

[34] *Handkomm-Studhalter*, ZGB Art. 484, N. 8. İsviçre Hukuk öğretisinde **Weimar**, henüz ana rahmine düşmemiş (örneğin yeğenimin ileride doğacak her çocuğuna) veya henüz teşekkül etmemiş tüzel kişi lehine de vasiyet yoluyla kazandırmada bulunulabileceğini; bu halde vasiyetin ilgili çocuğun tam ve sağ doğması yahut tüzel kişiliğin teşekkül etmesi geciktirici şartına bağlanmış olduğunun kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bkz. **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 16. Ancak yazar da bu tür bir vasiyet yapılmasında da mirasın geçişi anında kişiliğin kazanılmış olmasının şart olduğunu belirtmektedir. Bkz. **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 19. Öte yandan **Piotet**, vasiyet lehtarının mirasın açılması anında hayatta olmasının ve bu bağlamda kişiliğini kazanmış olmasının şart olduğunu ve bu nedenle öğretilerdeki hâkim fikre katılmadığını belirtmektedir. Bkz. **Piotet**, SPR IV/1, s.

[35] *PraxKomm Erbrecht–Burkart*, Art. 484, N. 30.

ve sağ doğmak koşuluyla cenin lehine de vasiyet yapılabilir.^[36] Tüzel kişi lehine vasiyette tüzel kişinin, vasiyetin geçişi anında kişiliğini kazanmış olması şarttır.^[37]

Bu halde önem arz eden bir konuyu, lehine vasiyet yapılan kişinin kim olduğunun, ölümüne bağlı tasarruflara egemen olan şahsa sıkı sıkıya bağlılık ilkesinin^[38] bir gereği ve ölümüne bağlı tasarruflarda temsil ve vekâletin söz konusu olmamasının^[39] sonucu olarak mirasbırakan tarafından belirlenmesinin zorunlu olması ve bu bağlamda mirasbırakanın bu kişinin belirlenmesini bir başka kimseye, örneğin vasiyeti yerine getirme görevlisine bırakamaması oluşturur.^[40] Bu halde mirasbırakanın lehine vasiyet öngörülen kişinin kim olduğunu açıkça belirtmeyip, bu kimsenin nasıl belirleneceğine ilişkin açık kriterler koyması halinde, bu yolla yapılan belirlemenin de yeterli olduğu kabul edilmektedir.^[41]

[36] Mirasbırakanın lehine terekede yer alan aktif değerlerden birine ilişkin kendisi lehine kazandırma öngördüğü ana rahmine düşmüş olan ve tam ve sağ doğmak koşuluyla kişi olacak olan cenin mirasbırakanın mirasçısı olan kişilerden biri ise ön vasiyet; değilse vasiyet söz konusu olur. bkz. **Öztaş**, s. 313; **Dural/Öz**, s. 150-151, N. 699.

[37] **Huwiler**, Bruno, Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Zivilgesetzbuch II, Art. 457-977 ZGB und Art. 1-61 SchIT ZGB, Herausgeber: Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Thomas **Geiser**, 3. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2006, Art. 484, N. 28; BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 19; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 8. Mirasbırakanın vasiyetnameyle tesis ettiği vakıf lehine vasiyette bulunabilmesi için, mirasın geçişi anında ilgili vakfın tüzel kişilik kazanmış olması şarttır. Bkz. Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 8. Elbette henüz teşekkül etmiş olmayan bir tüzel kişinin de alt vasiyet yoluyla alt vasiyet lehtarları olarak belirlenmesi mümkündür. Bu halde ilgili tüzel kişinin mirasbırakanın ölümünde teşekkül etmiş bulunması şartı aranmayacaktır.

[38] PraxKomm Erbrecht – **Burkart**, Art. 484, N. 29; Handkomm – **Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 8; BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 15; **Antalya/Sağlam**, s. 191.

[39] **Oğuzman**, s. 144; **İmre/Erman**, s. 125.

[40] **Oğuzman**, s. 144; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 230; **Antalya/Sağlam**, s. 191; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 8; PraxKomm Erbrecht – **Burkart**, Art. 484, N. 30; BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 15. Mirasbırakanın, ölümüne bağlı tasarruflarda lehine vasiyet yaptığı kişiyi kendisi belirlemeyip, bu kişinin belirlenmesini vasiyeti yerine getirme görevlisi, bir diğer mirasçı veya bir üçüncü kişiyi bıraktığı hallerde ölümüne bağlı tasarrufun akıbetinin ne olacağı sorusuna İsviçre Hukuk öğretisinde **Weimar**, “kesin hükümsüzlük” yaptırımının uygulanacağını savunurken (bkz. BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 15, ayrıca Art. 467, N. 30 vd.); **Huwiler**, bu tür durumlar bakımından iptal edilebilirlik yaptırımının söz konusu olacağını kabul etmektedir. Bkz. BaK-**Huwiler**, Art. 484, N. 29.)

[41] **Gürsoy**, vasiyet lehtarının bir başkasına bırakılmasının vekâlet teşkil edeceğini, oysa ölümüne bağlı tasarrufların vekâlet kabul etmeyeceğini ifade ettikten sonra, mirasbırakanın vasiyetin lehine öngörüldüğü kişiyi doğrudan belirlememekle birlikte nasıl belirleneceğine ilişkin objektif bir kriter belirleyerek, lehtarın belirlememesinin mümkün olduğunu ifade etmektedir. Yazar bu duruma örnek olarak yeğenleri arasında üniversiteden ilk mezun olanın terekeden 1.000 TL alabileceğini düzenlemiş olmasını göstermektedir. Bkz. **Gürsoy**, s. 52-53.

Vasiyetin her türü için lehine vasiyet edilen kimse bakımından mirasçıda bulunması gereken özellikler aranır.^[42]

Öte yandan birden fazla kişi lehine vasiyet ve bu çerçevede birden fazla mirasçı lehine ön vasiyet yapılması mümkündür.^[43] Önemle belirtilmelidir ki, bu kimselerin kim olduğu mirasbırakan tarafından doğrudan belirlenmiş olmalı veya ölüme bağlı tasarrufta kullanılan ifadelerin yorumu üzerinden belirlenebilir olmalıdır.^[44] Bu halde, aksi ölüme bağlı tasarrufta belirtilmiş olmadıkça, lehine vasiyette bulunulan kişiler eşit paylarla hak sahibi olacaklardır.^[45] Eğer vasiyet konusu husus bölünemeyen nitelikte ise, lehine vasiyette bulunulan bu birden fazla kişi, bölünemeyen bir edimin birden fazla kişiye ifasına ilişkin Türk Borçlar Kanunu'nun 85'inci maddesi hükmünün kıyasen uygulanmasıyla,^[46] ilgili tereke değerinin bölünmeksizin kendilerine kazandırılmasını birlikte talep edebilirler.^[47]

Mirasbırakan, birden fazla kişiyi vasiyet lehtarları ve bu çerçevede birden fazla mirasçığı ön vasiyet lehtarları olarak tayin ederken, bu vasiyeti alt vasiyet olarak

[42] Bu bağlamda lehine vasiyette bulunulan tüzel kişinin kişiliği devam ediyor olmalı; gerçek kişi halen yaşıyor olmalı ve mirasçılık ehliyetine sahip olup, mirastan yoksun bulunmuyor olmalıdır. Bkz. **CHK-Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 3; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 19; **Öztañ**, s. 322; **Gürsoy**, s. 51.

[43] **İmre/Erman**, s. 125; **Öztañ**, s. 312; **Piotet**, SPR IV/1, s. 129; **Handkomm-Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 9; **PraxKomm Erbrecht-Burkart**, Art. 484, N. 32; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 22.

[44] Bkz. **PraxKomm Erbrecht - Burkart**, Art. 484, N. 29. Örneğin mirasbırakan yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufta torunlarına 100.000 TL vasiyet etmiş olsun. Bu halde torunların kim olduğu ölüme bağlı tasarrufta tek tek sayılmamış olmasına rağmen, bu kişilerin kimler olduğu bellidir. Ayrıca bkz. yukarıda dñn. 41

[45] **Handkomm-Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 9; **BaK-Huwiler**, ZGB Art. 484, N. 31; **CHK-Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 3; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 22; **PraxKomm Erbrecht-Burkart**, Art. 484, N. 32; **Piotet**, SPR IV/1, s. 129; **Öztañ**, s. 312; **İnan/Ertay/Albaş**, s. 230; **İmre/Erman**, s. 125; **Dural/Öz**, s. 151, N. 700.

[46] **Dural/Öz**, s. 151, N. 700. TBK m. 85'i karşılayan 818 s. BK m. 69'un uygulanacağı hakkında bkz. **Gürsoy**, s. 46. Bu halde, İsviçre Hukuku bakımından da birden fazla vasiyet alacaklısının bölünemeyen bir değerin kendilerine vasiyet yoluyla kazandırılması bakımından, borçlu veya borçlulara karşı İsviçre Borçlar Kanunu'nun, Türk Borçlar Kanunu'nun 85'inci maddesini karşılayan 70'inci maddesi hükmünün kıyasen uygulanması yoluyla hep birlikte talepte bulunmaları gereğine ilişkin olarak bkz. **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 22.

[47] **Dural/Öz**, s. 151, N. 700; **Handkomm-Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 9; **BaK-Huwiler**, ZGB Art. 484, N. 30; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 22; **Piotet**, SPR IV/1, s. 129. **Piotet**, mirasbırakanın bölünebilir edim bakımından vasiyet lehtarları olan birden fazla kişinin müteselsil alacaklı olduğunu düzenleyebileceğini ve bu halde müteselsil alacaklılığın söz konusu olduğunu belirtmektedir.

yapmış olabilir. Şöyle ki mirasbırakan belli bir veya birkaç kimseyi vasiyet lehtarları (belli bir veya birkaç yasal veya atanmış mirasçıyı ön vasiyet lehtarları) olarak belirleyip, lehtar kılınan kişiyi de bir başka vasiyeti (veya ön vasiyeti) yerine getirmekle yükümlü kişi olarak tayin edebilir.^[48]

Türk Medeni Kanunu'nun 581'inci maddesinin ikinci fıkrası gereği, vasiyet lehtarları mirasbırakandan önce ölmüşse^[49] ve 616'ncı maddesi gereği vasiyet lehtarları vasiyeti reddederse,^[50] tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, vasiyeti yerine getirme yükümlülüğü vasiyet yükümlüsünün yararına olarak ortadan kalkar.

B) Ön Vasiyeti Yerine Getirmekle Yükümlü Kılınan Kişi

Mirasbırakan vasiyeti yerine getirme yükümlülüğünü yasal veya atanmış bir mirasçıya, bazı mirasçılara veya bütün mirasçılara yükleyebileceği gibi, belli bir vasiyet lehtarını da, bir vasiyeti yerine getirmekle yükümlü tutabilir.^[51]

Mirasbırakanın belli bir kişi lehine yapmış olduğu vasiyette yükümlü olan şahsı belirtmemiş olması da mümkündür. Bu halde kural olarak bütün mirasçılar

[48] Öğretilerde birçok yazar ve bu arada **Serozan** konuya ilişkin örneklere yer vermiştir. Bu çerçevede, **Serozan**, konuya ilişkin olarak iki ayrı örnek vermektedir: Bu örneklerden ilkinde mirasbırakan kitap koleksiyonunu A'ya vasiyet etmekte bu koleksiyonda yer alan belli bir kitabı da B'ye vasiyet etmektedir. Bir diğer örnekte ise mirasbırakan kendisine ait bir apartmanda bulunan daireleri A'ya vasiyet etmiş, B isimli bir kimseye de 6 numaralı dairede 'oturma hakkı' vasiyet etmiştir. (Alt vasiyette alt vasiyet alacaklısının, talep hakkını ilk vasiyet alacaklısına mı yoksa mirasçılara karşı mı ileri süreceği aşağıda "Vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişi" başlığı altında incelenecektir.) **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 141.

[49] Öğretilerde **Dural/Öz**, TMK m. 581/II hükmünün alt vasiyet halinde uygulanmayacağını belirtmektedir. Bkz. **Dural/Öz**, s. 151, N. 704. Benzer bir açıklama için bkz. **İmre/Erman**, s. 129.

[50] Bu halde kanaatimizce "vasiyetin reddi"nden vasiyet lehtarının, söz konusu vasiyetle lehine öngörülen nispi etkili talep hakkından vazgeçmesi anlaşılmalıdır. Zira bu halde vasiyet lehtarları bir mirasçı olsa bile aynı etkiden yoksun olan vasiyet işlemi dolayısıyla mirasçı olmuş değildir. Ortada aşağıda açıklanacağı üzere alacak hakkına benzer nispi etkili bir talep hakkı söz konusudur. Önemle belirtilmelidir ki, bu halde, vazgeçme tek tarafı bir hukuki işlemdir ve alacağın ibrasından farklıdır. Borçlar hukukunda alacağın ortadan kalkması için bir ibra sözleşmesinin yapılması gerekirken; bu halde tek tarafı "vazgeçme" beyanı vasiyetten doğan hakkın ortadan kalkması bakımından yeterlidir.

[51] Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 10; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 35; CHK-**Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 3; **Oğuzman**, s. 145; **Piotet**, SPR IV/1, s. 129; **Öztaş**, s. 313; **Dural/Öz**, s. 149, N. 692, 693; **Antalya/Sağlam**, s. 191; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 230; **Gürsoy**, s. 37-38. **Gürsoy**, çalışmasında vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınamayacak şahısları şu şekilde göstermiştir: "Bir yükümlülüğün lehtarları", "Bir şartın yerine getirilmesinde, kendisine edada bulunulacak kişi", "Mirasçının mirasçılığı". Bkz. **Gürsoy**, s. 42 vd.

ilgili vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olurlar.^[52] İster mirasbırakan birden fazla mirasçısını vasiyeti yerine getirmekle yükümlü tutsun, ister mirasbırakan yükümlüyü belirlemediği için bütün mirasçılarının yükümlü olmaları gündeme gelsin, aksi mirasbırakan tarafından öngörülmüş olmadıkça^[53] kural olarak bu kimseler Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesinin kıyasen uygulanması yoluyla müteselsil olarak borçlu olurlar.^[54] Bu halde Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesinin doğrudan değil, kıyasen uygulanmasının temelinde, Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesindeki hükümde mirasçılarının tereke borçlarından müteselsil olarak borçlu olduklarının düzenlenmiş olması, hâlbuki vasiyette, birden fazla mirasçının yerine getirmekle yükümlü oldukları edimin tereke borcu olmayıp, vasiyetten doğan bir yükümlülük olması bulunmaktadır.^[55] Öğretide **Piotet**,^[56] birden fazla vasiyet yükümlüsünün bölünebilir bir edimi konu olan başka bir vasiyet bakımından vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınmasında, bu kimselerin, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan birden fazla mirasçıdan farklı şekilde, müteselsil olarak değil, paylı sorumluluk esasınca sorumlu olduklarını ifade etmektedir.

- [52] Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 10; CHK-**Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 3; BK- PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 35; **Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 26; **Öztan**, s. 313; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 266; **Oğuzman**, s. 145; **Antalya/Sağlam**, s. 191; **Dural/Öz**, s. 150, N. 696.
- [53] Elbette mirasbırakan yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufta vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kıldığı birden fazla kimsenin eşit veya farklı paylarla sorumlu olacaklarını öngörebilir. Bu halde müteselsil borçluluk gündeme gelmez. Bkz. BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 26.
- [54] Müteselsil olarak borçlu olunacağı hakkında bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. **Oğuzman**, s. 145; **Dural/Öz**, s. 149, N. 693; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 230. Bu konuda, tümüyle aksi görüşte olmamakla birlikte farklı bazı açıklamalar için bkz **Gürsoy**, s. 45, ayrıca bkz s. 46. Bu halde İsviçre Borçlar Kanunu'nun, Türk Borçlar Kanunu'nun 641'inci hükmünü karşılayan 603'üncü hükmünün kıyasen uygulanacağı hakkında bkz. **Piotet**, SPR IV/1, s. 130; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 36; BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 26; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 10; CHK-**Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 3. İsviçre Federal Mahkemesinin bu yöndeki kararı için bkz. BGE 59 II 119 E. 3 (CHK-**Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 3'ten naklen).
- [55] Aksi öngörülmedikçe birden fazla vasiyeti yerine getirmekle yükümlü şahsın borçluluğu bakımından mirasçılarının tereke borçlarından müteselsil olarak sorumlu olduklarının düzenlendiği Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesinin veya İsviçre Medeni Kanunu'nun bu hükmü karşılayan 603'üncü maddesinin uygulama alanı bulacağı ve bu şekilde ilgili hükmün vasiyet borçlularının da kapsar şekilde geniş yorumlanacağı İsviçre ve Türk Hukuku'nda kabul görmektedir. Bkz. BK-**Tuor**, Art 484 ZGB, N. 11; ZK-**Escher**, Art. 484 ZGB, N. 6; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 266; **Dural/Öz**, s. 150, N. 696.
- [56] **Piotet**, SPR IV/1, s. 130. Yazar, eğer bölünemeyen edim söz konusu ise, bu birden fazla mirasçı olmayan yükümlünün, TBK m. 85 hükmünü karşılayan İsv.BK m. 70'e uygun şekilde vasiyeti yerine getireceklerini belirtmektedir.

Mirasbırakan tarafından açık bir şekilde gösterilmiş değilse, bütün mirasçıların vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olmalarına ilişkin kuralın istisnası, alt vasiyette görülür. Şöyle ki, eğer mirasbırakan bir kimse lehine vasiyette bulunup, ardından bu vasiyetle bağlantılı bir alt vasiyette bulunmuşsa, mirasbırakan tarafından açıkça belirtilmiş olması aranmaksızın, alt vasiyet bakımından vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi, lehine vasiyette bulunulan ilk kişi olur.^[57]

Vasiyeti ve elbette ön vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişinin, mirasçı veya bir başka vasiyet lehtarı olmasına ilişkin kuralın da bir istisnası bulunmaktadır. Türk Medeni Kanunu'nun 601'inci maddesinin 2'nci fıkrası gereği, sigorta vasiyeti alacaklısı, talep hakkını doğrudan doğruya sigortacıya yöneltme imkânına kavuşturulmuştur. Bu şekilde sigorta vasiyetinde vasiyet alacaklısına karşı, mirasçıların veya bir başka vasiyet borçlusunun değil, doğrudan sigortacının yerine getirmekle yükümlü olduğu bir borç vardır.

Konu bağlamında önemle belirtilmelidir ki, Türk Medeni Kanunu'nun 600'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında geçen "Vasiyet alacaklısı, vasiyeti yerine getirme görevlisi varsa ona; yoksa yasal veya atanmış mirasçılara karşı kişisel bir istem hakkına sahip olur." hükmünde geçen '*vasiyeti yerine getirme görevlisi*', ilgili hükmü karşılayan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 541'inci maddesinin 1'inci fıkrasına uygun olarak '*vasiyeti ifa ile mükellef olan*' biçiminde anlaşılmalıdır, mirasbırakan tarafından atanmış bir vasiyeti yerine getirme görevlisi olarak değil.^[58] Elbette, eğer mirasbırakan tarafından atanmış bir vasiyeti yerine getirme görevlisi varsa, ilgili vasiyeti yerine getirme görevlisi, Türk Medeni Kanunu'nun 552'nci maddesinin 2'nci fıkrasının 4'üncü bendi gereği mirasbırakan tarafından yapılmış olan vasiyetleri de yerine getirmekle görevlidir. Ancak, bu halde vasiyeti yerine getirme görevlisi Türk Medeni Kanunu'nun 600'üncü maddesinin birinci fıkrası anlamında, söz konusu vasiyetin borçlusu, bu çerçevede vasiyeti yerine getirmekle "yükümlü" olan kişi değildir.^[59] Dolayısıyla Türk Medeni Kanunu'nun 600'üncü maddesi 1'inci fıkrasında geçen vasiyeti yerine getirme görevlisi, Kanun'un 550'nci maddesi ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan

[57] **Dural/Öz**, s. 149-150, N. 698; **Antalya/Sağlam**, s. 191. **Gürsoy**, TBK m. 290/II hükmünü karşılayan 818 s. BK m. 240/II hükmü çerçevesinde ölüme bağlı olarak yapılan bağışlamada da, bağışlama lehtarının başka bir vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınabileceğini belirtmektedir. Bkz. **Gürsoy**, s. 42. Bu halde bir kimseye ölüme bağlı olarak yapılan bağışlamanın kendisi de, ilgili işlem taraflardan birinin ölümünden sonra hüküm ve sonuç doğuracak olup, karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanı ile kurulduğundan miras sözleşmesiyle yapılan bir vasiyet, başka bir ifadeyle vasiyet sözleşmesi söz konusudur. Bkz. **PraxKomm Erbrecht-Burkart**, Art. 484, N. 9.

[58] **Dural/Öz**, s. 149, N. 692; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N 144.

[59] **Öztan**, s. 319; **Dural/Öz**, s. 149, N. 692; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 27. Aksi görüş için bkz. **Antalya/Sağlam**, s. 191.

vasiyeti yerine getirme görevlisi ile aynı değildir.^[60] Öğretide de ifade edilmiş olduğu üzere, kavram karmaşasına yol açmamak üzere kanunkoyucunun Türk Medeni Kanunu'nun 600'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında "vasiyeti yerine getirme görevlisi" ifadesi yerine "vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi" ifadesini kullanması yerinde olurdu.^[61]

Türk Medeni Kanunu'nun 519'uncu maddesinin 2'nci fıkrası gereği, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi mirası veya vasiyet alacağını reddetmiş^[62] ya da mirasbırakandan önce ölmüş veya mirastan yoksun kalmış olsa bile yürürlükte kalır. İlgili hüküm gereği, bu halde vasiyeti yerine getirme yükümlülüğü, bu durumlardan yararlananlara geçer.

C) Ön Vasiyetin Konusu

1. Genel Olarak

Türk Medeni Kanunu'nun 517'nci maddesinin 2'nci fıkrasında terekedeki belli bir malın mülkiyetinin veya terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde intifa hakkının kazandırılmasının yahut bir kimseye tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesinin, bir iradın bağlanmasının veya bir kimsenin bir borçtan kurtarılmasının vasiyetin konusunu oluşturabileceği düzenlemesine yer verilmiştir. Önemle belirtilmelidir ki, hükümde yer alan bu sayma sınırlayıcı^[63] değildir ve bu bağlamda her türlü malvarlığı avantajı vasiyete konu edilebilir.^[64] Örneğin bir kimseye terekedeki bir mala ilişkin alım hakkı, ön alım hakkı gibi bir yenilik doğuran hakkın tanınması^[65] mirasbırakana ait bir evin

[60] Öztan, s. 319; Dural/Öz, s. 149, N. 692.

[61] Gerçekten de İsviçre Medeni Kanunu'nun, Türk Medeni Kanunu'nun 600'üncü maddesinin 1'inci fıkrasını karşılayan 562'nci maddesinin 1'inci fıkrasının Almanca metninde "*Die Vermächtnisnehmer haben gegen die Beschwerten oder, wenn solche nicht besonders genannt sind, gegen die gesetzlichen oder eingesetzten Erben einen persönlichen Anspruch.*" İfadesine yer verilmiştir. Bu ifade Türkçe'ye "Vasiyet alacaklısı, yükümlü kılınan kişiye veya eğer böyle bir kişi özellikle belirlenmiş değilse, yasal veya atanmış mirasçılara karşı ileri sürebileceği kişisel bir talep hakkına sahip olur." şeklinde tercüme edilebilir.

[62] Söz konusu red beyanının esasen tek taraflı bir vazgeçme olduğuna ilişkin olarak bkz. yukarıda dpn. 50.

[63] PraxKomm Erbrecht–Burkart, Art. 484, N. 42.

[64] Esasen parasal bir değeri bulunmasa bile bir borçlar hukukuna konu olabilecek her türlü değer vasiyete de konu olabileceği belirtilmektedir. Bkz. İmre/Erman, s. 126; PraxKomm Erbrecht–Burkart, Art. 484, N. 45.

[65] Öztan, s. 316.

düşük bedel üzerinden bir kimseye kiraya verilmesi^[66] alacağa ilişkin üçüncü kişi tarafından tesis edilmiş olan teminattan vazgeçilmesi, mevcut bir alacak için teminat tesis edilmesi,^[67] bir kimsenin tedavi masraflarının üstlenilmesi, bir kimseye karşı rekabetin artık sürdürülmemesi^[68] gibi hususlar da vasiyetin konusunu oluşturabilir.^[69]

Vasiyete konu olan her husus, ön vasiyete de konu olabilir.^[70] Aşağıda çalışma bağlamında konularına göre başlıca vasiyet türleri kısaca ele alınmıştır. İlgili vasiyet türlerinin ön vasiyet şeklinde, başka bir ifadeyle yasal veya atanmış bir mirasçıya miras payı dışında yapılan bir kazandırma olarak gerçekleştirilmesine engel bir durum söz konusu değildir.

Burada önem arz eden bir diğer konu, vasiyetin ve bu çerçevede ön vasiyetin konusunun mirasbırakan tarafından belirlenmesi gereğidir. Ölüme bağlı tasarruflarda şahsa sıkı sıkıya bağlılık ilkesinin bir gereği olarak gerek üçüncü kişi gerek mirasçı lehine vasiyetin konusunun mirasbırakan tarafından belirlenmesi şarttır.^[71]

[66] **Oğuzman**, s. 143. Bu yönde İsviçre Federal Mahkemesi kararı için bkz. JdT 1973 I 566 (**Oğuzman**, s. 143, dpn. 287'dan naklen.)

[67] İlgili iki örnek için bkz. **Gürsoy**, s. 17. **Gürsoy**, o ana kadar kendisi tarafından varlığı inkâr edilen borcun alacaklıya karşı tanınmasının da vasiyete konu olabileceğini belirtmektedir.

[68] İlgili iki örnek için bkz. **Piotet**, SPR IV/1, s. 130.

[69] Bir eser yapma ediminin, hizmet ediminin vasiyetin konusunu oluşturabileceği hakkında bkz. Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 7; mirasbırakanın terekede bulunan belli bir hususun belli bir kişiye satış değeri üzerinden satılmasının vasiyete konu edilebileceği hakkında bkz. **Gürsoy**, s. 11-12, 17.

[70] Bu çerçevede öğretilerde birçok yazar, ön vasiyet kurumu bakımından “yasal veya atanmış mirasçı lehine yapılan vasiyet” ifadesine yer vermek suretiyle genel olarak vasiyete konu olabilecek her hususun ön vasiyete de konu olabileceğini örtülü olarak ifade etmiş olmaktadır. Bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 262; **Oğuzman**, s. 144; **Öztan**, s. 317; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 142. Buna karşılık öğretilerde bazı yazarlar ön vasiyeti, ‘mirasbırakanın terekedeki bir malı yasal veya atanmış mirasçıya vasiyet etmesi’ şeklinde nitelendirmek suretiyle ön vasiyetin konusunu terekede yer alan bir taşınır veya taşınmaz mal ve bu çerçevede en fazla terekede yer alan mallar da dâhil olmak üzere terekedeki bir malvarlığı değeri ile sınırlamış görünmektedirler. Bkz. (terekedeki malın ön vasiyetin konusunu oluşturacağı) **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 226-227; (terekedeki malvarlığı değerinin vasiyetin konusunu oluşturacağı) **Dural/Öz**, s. 147, N. 684.

[71] Mirasbırakanın vasiyetin konusunu belirleme yetkisini, ölüme bağlı tasarruflara egemen olan şahsa sıkı sıkıya bağlılık nedeniyle bir üçüncü kişiye bırakamayacağı hakkında bkz. **Gürsoy**, s. 51. Yazar, bu yönde İsviçre Federal Mahkemesinin de BGE 56 II 351 ve, 68 II 166 sayılı kararlarına yer vermiştir. Bkz. s. 52, dpn. 5. Ayrıca bu yönde bkz. **İmre/Erman**, s. 126.

Bu bağlamda, bu kuralın istisnasını teşkil etmeksizin^[72] özel bir durum *seçimlik vasiyet*^[73] bakımından söz konusudur. Seçimlik vasiyette mirasbırakan, birden fazla malvarlığı avantajı arasında seçim hakkının kullanılmasıyla belirlenen avantajı, vasiyet lehtarına kazandırmayı vasiyet borcu olarak düzenlemektedir.^[74] Seçimlik vasiyette mirasbırakan kendisi tarafından belirlenen birden fazla malvarlığı avantajı arasında seçim yapma hakkını vasiyetin lehtarına veya vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişiye bırakabilir.^[75] Seçim hakkının kime ait olduğunun mirasbırakan tarafından belirlenmediği durumlarda Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci maddesi gereği uygulama alanı bulan Türk Borçlar Kanunu'nun 87'nci maddesinin kıyasen uygulanmasıyla, seçim hakkı vasiyeti ve bu çalışma bağlamında ön vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişiye ait olacağı kabul edilmektedir.^[76]

[72] Seçimlik vasiyette, vasiyetin konusunu oluşturan hususun mirasbırakan tarafından vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişiye veya lehine vasiyet öngörülen kişiye bırakılmasının ölüme bağlı tasarruflarda şahsa sıkı sıkıya bağlılık ilkesiyle çatışmadığı hakkında bkz. BaK-Huwiler, ZGB Art. 484, N. 92; Handkomm-Studhalter, ZGB Art. 484, N. 17; PraxKomm Erbrecht-Burkart, Art. 484, N. 43.

[73] Bkz. Handkomm-Studhalter, ZGB Art. 484, N. 17; Öztan, s. 315; İnan/Ertas/Albaş, s. 225; Antalya/Sağlam, s. 189; Dural/Öz, s. 146, N. 679; İmre/Erman, s. 127; Kocayusufpaşaoğlu, s. 262; Oğuzman, s. 142.

[74] Oğuzman, seçimlik edimlerin konusunun mal olması durumunda *seçimlik mal vasiyetinin*, seçimlik edimlerin mal ve diğer hususlardan oluşması durumunda *seçimlik vasiyetin* söz konusu olacağını belirtmektedir. Bkz. Oğuzman, s. 142.

[75] Seçimlik vasiyette seçim hakkının, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişi ile vasiyetin lehine öngörüldüğü kişi dışında bir üçüncü kişiye bırakılıp bırakılamayacağı tartışmalıdır. Bkz. ZK-Escher, Art. 484 ZGB, N. 12'de adı geçen yazarlar. Türk Hukuk öğretisinde İmre/Erman, seçimlik vasiyette ölüme bağlı tasarruflara egemen olan şahsa sıkı sıkıya bağlılık ve temsil ve vekâlete kapalılık gerekçesiyle, seçim hakkının vasiyet lehtarı ile yükümlüsü dışında bir üçüncü kişiye bırakılamayacağına ilişkin görüşü kabul etmediklerini; zira halihazırda seçimlik vasiyette seçim hakkının mirasbırakan dışında bir kişi (vasiyet lehtarı veya yükümlüsü) tarafından kullanılmakta olduğunu; bu nedenle mirasbırakanın bu yetkiyi bir üçüncü kişiye tanınmasına engel bir durumun esasen bulunmadığını ifade etmektedirler. Bkz. İmre/Erman, s. 128.

[76] Bkz. Dural/Öz, s. 146, N. 679; Öztan, s. 315; İmre/Erman, s. 127; (TBK m. 87'yi karşılayan eBK m. 71'in seçimlik vasiyette uygulanması hakkında) Kocayusufpaşaoğlu, s. 263; Ayiter, s. 70; (TBK m. 87'yi karşılayan İsvBK m. 72'nin seçimlik vasiyette uygulanması hakkında) BK-Tuor, Art. 484 ZGB, N. 19; ZK-Escher, Art. 484 ZGB, N. 12; BaK-Huwiler, ZGB Art. 484, N. 89; Handkomm-Studhalter, ZGB Art. 484, N. 17; PraxKomm Erbrecht-Burkart, Art. 484, N. 43.

2. Ön Vasiyete de Konu Olabilecek Başlıca Vasiyet Türleri

a) Mal vasiyeti

Hükümden de anlaşıldığı üzere vasiyetin (ön vasiyetin) konusu taşınır veya taşınmaz bir mal ve hatta fikri veya sınaî bir hak^[77] olabilir. Bu hallerde *mal vasiyeti* söz konusu olur.^[78]

Mal vasiyetinin konusu çeşidiyle belirlenmiş olabilir.^[79] Bu halde ilgili vasiyet *çeşit vasiyeti*^[80] olarak adlandırılır. Çeşit vasiyetinde Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci maddesi gereği, Türk Borçlar Kanunu'nun 86'ıncı maddesi kıyasen uygulanır.^[81] Buna göre, vasiyet borcunun konusunu oluşturan çeşidin seçimi vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişiye aittir; ancak ilgili kişi orta kalitenin altında mal teslim edemez.

Bu halde önemli bir meseleyi, vasiyet edilen çeşit malının terekede mevcut olmaması halinde ne olacağı meselesi oluşturur. Günümüzde öğretilde baskın bulunan görüşe^[82] göre, Türk Medeni Kanunu'nun "*Bırakılan belirli mal terekede*

[77] Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 7; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 60; **Öztaş**, s. 315; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 138; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 225; **Ayiter**, s. 69-70.

[78] **Ayiter**, s. 69-70; **Oğuzman**, s. 141; **Öztaş**, s. 315; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 225.

[79] Çeşit vasiyetinin örneği bu çerçevede '800 kg buğday verilmesi', '40 ton kömür teslim edilmesi' gibi vasiyetlerdir. Eğer mirasbırakan vasiyeti örneğin 'terekemde bulunan 1000 kg buğdayın 800 kg'ının verilmesi' veya 'Zonguldak'daki depomdan 40 ton kömür teslim edilmesi' gibi düzenlemişse, bu halde ilgili vasiyet esasen çeşit vasiyeti olmayıp, sınırlı çeşit vasiyettir. Bu konu yine bu kısım altında açıklanmış bulunmaktadır.

[80] Çeşit vasiyeti hakkında bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263; **Oğuzman**, s. 141; **Ayiter**, s. 69-70; **Öztaş**, s. 315; **Antalya/Sağlam**, s. 189; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 226; **Dural/Öz**, s. 146, N. 680. Para vasiyet edilmesi halinde bunun çeşit vasiyeti sayılacağı hakkında bkz. **Dural/Öz**, s. 146, N. 680; **İmre/Erman**, s. 127; **Ayiter**, s. 72.

[81] TBK m. 86'yı karşılayan eBK m. 70'in çeşit vasiyetinde kıyasen uygulanacağı hakkında bkz. **Oğuzman**, s. 141; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263; **Ayiter**, s. 70; (madde numarası belirtmeksizin hükme yer vermek suretiyle) **İmre/Erman**, s. 126. Çeşit vasiyetinde TBK m. 86'yı karşılayan İsvBK m. 71'in kıyasen uygulanacağı hakkında bkz. Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 13.

[82] **Dural/Öz**, s. 146, N. 680; **Öztaş**, s. 315; (TMK m. 517/III hükmünü karşılayan eMK m. 464/c. 3 hükmünün çeşit vasiyetinde uygulanmayacağı hakkında) **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 265; (TMK m. 517/III hükmünü karşılayan İsvMK m. 484/III hükmünün çeşit vasiyeti bakımından uygulanmayacağı hakkında) bkz. BaK-**Huwwiler**, ZGB Art. 484, N. 78; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 72; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 13, N. 18. Buna karşılık öğretilde daha önceleri çeşit vasiyeti bakımından da Türk Medeni Kanunu'nun ilgili hükmünün uygulama alanı bulacağı ifade edilmekteydi. Bkz. **Ayiter**, s. 72; **Oğuzman**, s. 141. (**Oğuzman** tedarik vasiyetini sadece mirasbırakanın terekede ilgili malın olmadığını veya başkasına ait olduğunu bilerek vasiyet ettiği durumlara inhisar ettirmiş görmektedir.)

bulunmadığı takdirde, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, ölüme bağlı tasarrufu yerine getirmekle yükümlü olanlar borçtan kurtulurlar." ifadesini taşıyan 517'nci maddesinin 3'üncü fıkrası çeşit vasiyeti bakımından uygulama alanı bulmaz. Buna göre, eğer çeşit vasiyetinin konusunu oluşturan mal terekede mevcut değilse, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınan veya kanun gereği yükümlü olan kişi veya kişiler, çeşit vasiyetine konu hususu tedarik ederek, vasiyet lehtarına teslim etmekle yükümlü olur. Dolayısıyla, vasiyetin konusunu oluşturan çeşit terekede mevcut değilse, ortada bir *tedarik vasiyetinin*^[83] bulunduğu kabul edilmektedir.

Öte yandan mal vasiyetinin konusu mirasbırakan tarafından ferden tayin edilmiş de olabilir. Bu halde *belirli mal vasiyeti*^[84] başka bir ifadeyle *parça vasiyeti*^[85] söz konusu olur. Parça vasiyetinde, terekenin açıldığı anda mal terekede mevcut değilse Türk Medeni Kanunu'nun 517'nci maddesinin 3'üncü fıkrası uygulama alanı bulur. Dolayısıyla eğer vasiyetin konusunu oluşturan ve ferden tayin edilmiş bulunan tereke malı, mirasın geçişi anında terekede mevcut değilse, vasiyet borcunun sona erdiği kabul edilir.^[86] Hükümde de ifade edildiği üzere

[83] Mirasbırakan tarafından öngörülen tedarik vasiyetinde, kural olarak mirasbırakan, çeşit veya parça niteliğinde bir malın, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kıldığı veya kanun gereği yükümlü olan kişi tarafından tedarik edilerek vasiyet alacaklısı olarak tayin ettiği kişilere teslim edilmesini öngörmektedir. Örneğin mirasbırakan, ölüme bağlı tasarrufta, yurtdışından ülkeye belli bir maldan getirme yetkisine sahip olan oğluna, yurtdışından ilgili malı alarak vasiyet alacaklısı tayin ettiği bir yeğenine teslim etme borcu yükleyerek, ilgili yeğenini de vasiyet alacaklısı olarak tayin etmiş olabilir. Bu halde ilgili vasiyet tedarik vasiyeti olarak nitelendirilecektir. Konuya ilişkin açıklamalarda da yer verildiği üzere, terekede mevcut olmayan çeşit niteliğindeki bir malın mirasbırakan tarafından bir kişiye vasiyet edilmesinde de, bu vasiyetin tedarik vasiyeti olduğu kabul edilmektedir.

[84] **Özcan**, s. 315; **Antalya/Sağlam**, s. 189; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 225; **Dural/Öz**, s. 146, N. 679; **Oğuzman**, s. 141.

[85] Parça vasiyeti ifadesi için, **Dural/Öz**, s. 146, N. 679.

[86] Bu halde, Miras Hukuku'nda, Türk Borçlar Kanunu'nun parça borcunda imkânsızlık meselesine ilişkin düzenleme tarzından ayrılınmış bulunmaktadır. Şöyle ki Türk Borçlar Kanunu'nun ifa imkânsızlığına ilişkin hükümleri çerçevesinde, ifa imkânsızlığı borçlunun imkânsızlıkta kusurlu olup olmamasına göre, kusurlu ifa imkânsızlığı ve kusursuz ifa imkânsızlığı olmak üzere ikiye ayrılır. Kusursuz ifa imkânsızlığında, Türk Borçlar Kanunu'nun 136'ncı maddesinin birinci fıkrası gereği asıl borç sona erer. Dikkat edilirse, Türk Medeni Kanunu'nun 517'nci maddesinin 3'üncü fıkrasında yer alan düzenleme, bu açıdan Borçlar Kanunu'ndaki çözüme paraleldir. Ancak, ifa imkânsızlığında borçlu kusurlu da olabilir. Bu halde borç sona ermeyecek, imkânsızlaşan edimin yerini Türk Borçlar Kanunu'nun 112'nci maddesi gereği alacaklının müspet zararını tazmin etme borcu olacaktır. Bu çerçevede mirasbırakan tarafından vasiyetin ve bu çalışma bağlamında ön vasiyetin konusunu terekede mevcut olan belirli bir mal olarak belirlendiği ve fakat daha sonra, özellikle de vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilerin kusurlu olarak vasiyetin konusu olan hususun imkânsız hale gelmesine neden olmaları durumunda acaba TMK m. 517/III gereği, vasiyetin konusunu oluşturan mal terekede mevcut olmadığından vasiyet borcunun sona mı erdiği, yoksa bu halde TMK m. 5 düzenlemesi çerçevesinde

mirasbırakanın bunun aksini öngörmesi, başka bir ifadeyle ferden tayin edilen ve terekede mevcut olmayan malın tedarik edilerek vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişi tarafından vasiyet lehtarına kazandırılacağını ölüme bağlı tasarrufta düzenlemiş olması mümkündür.^[87] Bu halde artık konusu belirli bir mal olan vasiyet de tedarik vasiyeti olarak nitelendirilecektir.^[88]

Önemle belirtilmelidir ki, parça vasiyetinin konusunu oluşturan husus, mirasbırakanın terekesinde hiç mevcut olmamış ve mirasbırakan bir tedarik vasiyeti öngörme iradesi bulunmaksızın, bu mala ilişkin bir vasiyet veya ön vasiyet yapmışsa, Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci maddesi gereği uygulama alanı bulan Türk Borçlar Kanunu'nun 27'nci maddesinin 1'inci fıkrasının kıyasen uygulanmasıyla, vasiyete ilişkin tasarrufun, elbette miras hukuku anlamında geçersiz olduğunun kabulü gerekir. Çünkü bu halde, 'tedarik vasiyeti'nin bulunduğu kabul edilmesinin mümkün olduğu haller dışında, vasiyet borcunun geçerli şekilde doğmuş olduğundan ve dolayısıyla borcun imkânsızlaşması nedeniyle sona ermiş olduğundan söz edilemez.

uygulanması gündeme gelen TBK m. 112 gereği, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişilerin, parça vasiyetinin ifasına ilişkin borçlarının, vasiyet (bu çalışma bağlamında ön vasiyet) alacaklısının müspet zararını tazmin etme yükümlülüğüne dönüştüğü mü kabul edilecektir. Kanaatimizce konu tümüyle TMK m. 517/III hükmünün yorumuyla ilgilidir. Eğer ilgili fıkra, parça vasiyetinde vasiyetin konusunu oluşturan hususun terekede mevcut olmaması bakımından, mirasbırakan veya vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilerin kusurlu olup olmadıkları önem arz etmeksizin, vasiyet borcunun sona ereceği şeklinde yorumlanacak olursa, vasiyeti yerine getirme yükümlüsünün parça borcunun ortadan kalkmasına neden olması halinde de borcun sona erdiği kabul edilecektir. Buna karşılık TMK m. 517/III hükmünün, vasiyetin konusunu oluşturan parça niteliğindeki malın vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişinin kusurunun bulunması hali dışındaki bir sebeple ortadan kalkmasına ilişkin olduğu kabul edilecek olursa, söz konusu malın terekede mevcut olmamasının, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişinin kusurlu davranışından kaynaklandığı durumlarda TBK m. 112 hükmünde düzenlenmiş olan parça borcunun konusunu teslim etme borcunun yerini müspet zararın tazmini borcunun alacağına ilişkin kuralın kıyasen uygulanması söz konusu olacaktır. Kanaatimizce, miras hukukunun, borçlar hukukuna nazaran arz ettiği özellik dolayısıyla borcun her durumda sona erdiğinin ve bu halde borca ilişkin hükümlerden ayrı bir durumun bulunduğu kabulü gerekir.

[87] **Dural/Öz**, s. 147, N. 682; **Öztan** s. 315; (TMK m. 517/III hükmünü karşılayan eMK m. 464/c. 3 için) **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 262; (TMK m. 517/III hükmünü karşılayan İsv.MK m. 484/III için) **BaK-Huwiler**, ZGB Art. 484, N. 76; **Druey**, § 4, N. 15; **PraxKomm Erbrecht-Burkart**, Art. 484, N. 70; **Handkomm-Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 18. **Studhalter**, belirli mal vasiyetinde malın terekede mevcut olmadığı ve bu şekilde vasiyet borcunun ortadan kalktığı kabul edilmesinin gereğinin doğduğu hallerde borcun konusunda objektif imkânsızlık nedeniyle vasiyetin hükümsüz olarak nitelendirileceğini ifade etmektedir.

[88] Bu durum esas itibarıyla vasiyetin konusunu oluşturan belirli malın terekede bulunmaması durumunda borcun sona ereceğine ilişkin hükmün kendisinde "tasarruftan aksi anlaşılmadıkça" hükmüne yer verilmesinden çıkan bir sonuçtur.

Öte yandan mirasbırakanın terekede bulunan çeşit niteliğindeki bir malı sayı veya miktarla sınırlı bir kısmının malın lehine vasiyet öngörülen kişiye bırakılmış olması söz konusu olabilir. Örneğin mirasbırakanın terekesinde bulunan beş ton durum buğdayından bir ton kadarını belirli kişiye bırakmasında durum böyledir. Bu halde ilgili vasiyet *sınırlı çeşit vasiyeti*^[89] olarak nitelendirilecektir. Önemle belirtilmelidir ki, mirasbırakan tarafından sınırlı çeşit vasiyetinin öngörülmüş olduğu hallerde, eğer mirasın geçişi anında sınırlı çeşit vasiyetinin konusunu oluşturan hususun terekede mevcut olmadığı anlaşılırsa, çeşit vasiyetinden farklı olarak, Türk Medeni Kanunu'nun 517'nci maddesinin 3'üncü fıkrasının uygulanmasıyla borcun sona erdiğinin kabulü gerekir.^[90] Bu çözüm tarzı, kanaatimizce, Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci maddesi gereği, Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin kıyasen uygulanması bağlamında, Borçlar Hukuku kurallarına da uygundur. Nasıl ki, sınırlı çeşit borcunda, çeşit borcundan farklı olarak imkânsızlık nedeniyle borcun sona ermesi gündeme geliyorsa; sınırlı çeşit vasiyetinde de, çeşit vasiyetinden farklı olarak, malın terekede mevcut olmamasına istinaden borcun sona ermesi gündeme gelecektir.

Bu halde özellik arz eden durum, vasiyetin konusunu oluşturan tereke malının terekede bulunmamasının, malın başkasına bağışlanması, satılması gibi, mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu bir hukuki işleme dayanmasıdır. Bu halde eğer mirasbırakan vasiyetname yaparak terekede mevcut olan mala ilişkin vasiyette bulunmuş ve daha sonra ilgili mal üzerinde tasarruf işlemi yapmışsa, Türk Medeni Kanunu'nun 544'üncü maddesinin 2'nci fıkrası gereği, mirasbırakanın vasiyetnameden dönmüş olduğunun kabulü gerekir. Buna karşılık, mirasbırakanın miras sözleşmesiyle vasiyet yaptığı, başka bir ifadeyle vasiyet sözleşmesi akdetmiş olduğu hallerde, Türk Medeni Kanunu'nun 527'nci maddesinin 2'nci fıkrası gereği, mirasbırakanın sözleşmeye konu malı başkasına bağışlaması halinde bu bağışlamaya itiraz edilebilir.^[91]

[89] **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 139; **Dural/Öz**, s. 146, N. 681; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263.

[90] **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263; **Dural/Öz**, s. 146, N. 681. Gerek **Kocayusufpaşaoğlu**, gerek **Dural/Öz**, sınırlı çeşit vasiyetinin bulunduğu hallerde terekede söz konusu çeşit malının bulunmadığı hallerde Türk Medeni Kanunu'nun 517'nci maddesinin 3'üncü fıkrasının uygulama alanı bulacağını ve vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişi bakımından vasiyet borcunun sona ereceğini belirtmektedirler.

[91] Elbette bu halde malın iadesi talep edilecektir. Bkz. **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 139.

b) Alacak Vasiyeti

Vasiyetin konusunu terekede yer alan bir alacak hakkının oluşturduğu durumlarda *alacak vasiyeti*^[92] söz konusu olur. Alacak vasiyetinde mirasbırakan, ilgili alacağı, lehine vasiyet öngörülen kişiye vasiyet ederken, alacağı ona kazandırmış olmaz. Vasiyet ve bu bağlamda ön vasiyet aracılığıyla, lehine vasiyet öngörülen kişi veya mirasçı, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişiye, alacağın kendisine devredilmesine ilişkin bir talep hakkı elde eder.^[93] Eğer vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan mirasçılar veya başka bir vasiyet bakımından lehtar olan kişi, alacak vasiyetinin gereğini yerine getirmekten kaçınırsa, alacak, vasiyetin gereğinin yerine getirilmesi için vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilere açılacak davada, vasiyet lehtarı lehine verilen hükümlerle geçer.^[94]

c) İbra Vasiyeti

*İbra vasiyeti*nde mirasbırakan kendisine borcu olan bir kişinin, ki bu kişi mirasbırakanın mirasçıları arasında bulunan bir yasal veya atanmış mirasçı da olabilir, ibra edilmesini vasiyet etmektedir.^[95] Mirasbırakanın, bir kimsenin irtifaktan veya rehinden kurtarılmasını vasiyet ettiği hallerde de ibra vasiyeti söz konusudur.^[96]

Tıpkı alacak vasiyetinde olduğu gibi ibra vasiyetinde de mirasbırakan, yapmış olduğu vasiyet aracılığıyla, borçlu üçüncü kişiyi yahut yasal veya atanmış mirasçiyi ibra etmiş olmamakta, onun ibra edilmesini vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişilere vasiyet etmektedir.^[97] Dolayısıyla tıpkı alacağın devrinde olduğu gibi bu halde de mirasçılar tarafından yapılacak bir hukuki işleme,

[92] Handkomm-**Studhalter**, ZGB, Art. 484, N. 7; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 61; **Öztan**, s. 315; **Dural/Öz**, s. 147, N. 686; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 226; **Ayiter**, s. 69-70; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263; **Oğuzman**, s. 142. Bir kasadaki senetlerin vasiyeti alacak vasiyetidir. Bkz. JdT 1921, s. 303 (**Oğuzman**, s. 142, dpn. 279'dan naklen.)

[93] PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 61; **Dural/Öz**, s. 147-148, N. 686.

[94] Bu halde TBK m. 185 çerçevesinde bir yargısal devir (kazai temlik) söz konusudur. **Dural/Öz**, s. 147-148, N. 686.

[95] BaK-Huwiler, ZGB Art. 484, N. 19; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 7, 16; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 63; **Oğuzman**, s. 142; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 264; **Ayiter**, s. 73; **Antalya**, s. 189-190; **Öztan**, s. 315; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 226; **Dural/Öz**, s. 148, N. 687.

[96] **Oğuzman**, s. 142; **Dural/Öz**, s. 148, N. 688; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 16.

[97] **Dural/Öz**, s. 148, N. 687; **Oğuzman**, s. 142; **Öztan**, s. 315; **İmre/Erman**, s. 132.

onlar işlemi yapmaya yanaşmazlarsa açılacak ifa davası neticesinde mahkeme tarafından verilecek karara ihtiyaç vardır.^[98]

d) İrat ve İnfak Vasiyetleri

Mirasbırakan, bir kimseye belli bir süre veya ilgili kişi yaşadığı müddetçe terekesinden irat verilmesini vasiyet olarak düzenlemiş olabilir. Bu halde ilgili vasiyet *irat vasiyeti*^[99] olarak adlandırılır. Mirasbırakanın irat vasiyetini ön vasiyet şeklinde düzenlemesine, başka bir ifadeyle hâlihazırda yasal veya atanmış mirasçısı olan kişiye miras payının dışında terekesinden irat verilmesini düzenlemesine bir engel yoktur. Bu vasiyete Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci maddesi ile 601'inci maddesi 1'inci fıkrası^[100] hükmü gereği, kıyasen Türk Borçlar Kanunu'nun ömür boyu gelir sözleşmesine ilişkin 607 ve devamı hükümleri uygulanacaktır.^[101]

Mirasbırakan, bir kimsenin geçimin (yemesinin, giyiminin, ihtiyaçlarının vb.) terekeden karşılanmasını vasiyet olarak düzenlemiş olabilir Vasiyetin bu türü de *infak vasiyeti*^[102] olarak adlandırılmaktadır. Kanaatimizce tıpkı irat vasiyetinde olduğu gibi infak vasiyetinin de ön vasiyet olarak düzenlenmesi mümkündür. Öğretide^[103] İnfak vasiyeti bakımından da Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci

[98] **Özta**n, s. 315; **Dural/Öz**, s. 148, N. 687; **Oğuzman**, s. 142.

[99] Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 15; **Özta**n, s. 315; **Antalya/Sağlam**, s. 189-190; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 225, 226; **Dural/Öz**, s. 148-149, N. 691; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 265; **İmre/Erman**, s. 130; **Ayiter**, s. 71.

[100] Anılan hükümde konuya ilişkin olarak "Kendisine ... bir irat hakkı ... vasiyet edilen kimsenin istem hakkı, tasarrufta başka bir esas öngörülmüş olmadıkça, ... borçlar hukuku kurallarına tabiidir." ifadesine yer verilmiştir.

[101] **İmre/Erman**, s. 130; **Dural/Öz**, s. 149, N. 691; **Özta**n, s. 315; (TBK m. 607 ve devamını karşılayan eBK m. 507 ve devamı hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hakkında) **Ayiter**, s. 71; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 265; (TBK m. 607 ve devamı hükümlerini karşılayan İsvBK m. 516 ve devamı hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hakkında) Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 15.

[102] Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 15; **Antalya/Sağlam**, s. 190; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 225; **Özta**n, s. 316; **Oğuzman**, s. 143; **Ayiter**, s. 71-72. Bu halde ölüncüye kadar bakma sözleşmesinin düzenlendiği İsviçre Borçlar Kanunu'nun Türk Borçlar Kanunu'nun 611 ve devamı hükümlerini karşılayan 521 ve devamı hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hakkında bkz. Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 15.

[103] TBK m. 611 vd hükümlerini karşılayan 818 s. BK m. 511 vd. hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hakkında bkz. **Oğuzman**, s. 143; **Ayiter**, s. 71-72. İnfak vasiyetine, TBK m. 611 vd hükümlerini karşılayan İsv.BK m. 521 vd. hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hakkında bkz. Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 15.

maddesi ile 601'inci maddesi 1'inci fıkrası^[104] gereği, Türk Borçlar Kanunu'nun ölünceye kadar bakma sözleşmesinin düzenlendiği 611 ve devamı hükümleri kıyas yoluyla^[105] uygulanacaktır.^[106]

İrat ve infak vasiyetinin Türk Medeni Kanunu'nun 517'nci maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan "... bir kimse lehine tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesinin..." vasiyet edilmesine dâhil olduğu belirtilmektedir.^[107]

e) İntifa Vasiyeti ve Diğer Sınırlı Aynı Hak Vasiyetleri

Türk Medeni Kanunu'nun 517'nci maddesinin 2'nci fıkrasında da ifade edildiği üzere mirasbırakanın terekenin tamamı veya belli bir bölümü üzerinde, bir kimse lehine ve elbette bu bağlamda yasal veya atanmış mirasçısı lehine intifa hakkı kurulmasını vasiyet etmesi de mümkündür. Bu halde ilgili vasiyet, *intifa vasiyeti*^[108] olarak adlandırılır. Türk Medeni Kanunu'nun 601'inci maddesinin

[104] Anılan hükümde konuya ilişkin olarak "Kendisine ... belli aralıklarla tekrarlanan..edim vasiyet edilen kimsenin istem hakkı, tasarrufta başka bir esas öngörülmüş olmadıkça, ... borçlar hukuku kurallarına tabidir." ifadesine yer verilmiştir.

[105] **Ayiter**, bu halde kıyasen uygulamanın ayrıca sınırlı olduğunu; zira, ölünceye kadar bakma borcunun taraflar arasında yapılan bir sözleşmeden; infak vasiyetinin ise, tek taraflı bir irade beyanından doğmakta olduğunu ifade etmektedir. Bkz. **Ayiter**, s. 71-72. Öğretide **Ayiter**'in ifade ettiği bu fikir, infak vasiyetinin ve elbette 'vasiyet' kurumunun daima ölüme bağlı tasarrufların şekli anlamda türlerinden biri olan vasiyetnameyle yapılabileceği düşüncesini içermektedir. Oysa infak vasiyeti, diğer tüm vasiyet türlerinde olduğu gibi, bir diğer şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf türü olan miras sözleşmesiyle de yapılabilir.

[106] Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin düzenlendiği TBK m. 611 vd hükümlerini karşılayan 818 s. BK m. 511 vd. hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hakkında bkz. **Oğuzman**, s. 143; **Ayiter**, s. 71-72. İnfak vasiyetine, TBK m. 611 vd hükümlerini karşılayan İsv.BK m. 521 vd. hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hakkında bkz. Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 15.

[107] **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 225-226; **Ayiter**, s. 71. Gerek **İnan/Ertaş/Albaş** gerek **Ayiter**, irat vasiyetiyle infak vasiyetinin terekeden sağlama vasiyeti olarak "tedarik vasiyeti" olarak nitelendirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Önemle belirtilmelidir ki, görüşü savunan yazarlar, tedarik vasiyeti kavramını çeşit vasiyetlerinde vasiyet konusunun terekede bulunmadığı durumlarda vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişinin, ilgili çeşidi tedarik ederek lehine vasiyette bulunulan kişiye teslim etmesi anlamında kullanılan tedarik vasiyeti kavramından farklı şekilde, terekeden tedarik etme anlamında kullanmaktadırlar.

[108] Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 14; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 64; **Dural/Öz**, s. 148, N. 689; **Öztan**, s. 316; **Antalya/Sağlam**, s. 189-190; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 225; **Ayiter**, s. 70; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 264; **Oğuzman**, s. 142. Bu halde intifa hakkının tesisinden sonra, mirasçılardan veya diğer mirasçıların üzerinde sadece çıplak mülkiyet kalacaktır. **Öztan**, s. 316; **Ayiter**, s. 70; **İmre/Erman**, s. 130-131.

1'inci fıkrası^[109] gereği intifa vasiyetinde, lehine intifa hakkı vasiyet edilen kişinin talep hakkı, mirasbırakan yapmış olduğu tasarrufta başka bir esas öngörmüş olmadıkça, Eşya Hukuku ve Borçlar Hukuku kuralarına tabidir.

İntifa vasiyetinde, mirasbırakan, ölümünden evvel kendisine ait olan bir intifa hakkını vasiyet etmemekte, mülkiyet hakkına sahip olduğu mallar bakımından bir kimseye intifa hakkı tanınmasını vasiyet etmektedir. Hâlihazırda mirasbırakanın yaşarken sahip olduğu bir intifa hakkını, bu hak kendisinin ölümüyle sona ereceğinden vasiyet etmesi mümkün değildir.^[110]

Her ne kadar Kanun'da sadece intifa hakkından bahsedilmekteyse de vasiyet yoluyla oturma hakkı,^[111] üst hakkı,^[112] kaynak hakkı^[113] gibi bağımsız bir sınırlı aynı hakkın bir üçüncü kişiye veya mirasçıya vasiyet edilmesine bir engel yoktur. Ancak önemle belirtilmelidir ki hukukumuz açısından rehin hakları asıl alacaktan ayrı olarak vasiyet edilemeyeceğinden, rehin hakkı vasiyetin konusunu oluşturamaz.^[114] Ancak mirasbırakanın belli bir malı üzerinde bir kimsenin borcu için rehin tesis edilmesini vasiyet etmesi mümkündür.^[115]

f) Sigorta Vasiyeti

Mirasbırakan yapmış olduğu bir ölüme bağlı tasarrufta bir sigorta alacağını vasiyet edebilir. Bu halde ilgili vasiyet *sigorta vasiyeti*^[116] olarak nitelendirilir.

[109] Anılan hükümde konuya ilişkin olarak “Kendisine bir intifa hakkı ... vasiyet edilen kimsenin istem hakkı, tasarrufta başka bir esas öngörülmüş olmadıkça, eşya hukuku ve borçlar hukuku kurallarına tabidir.” ifadesine yer verilmiştir.

[110] **Oğuzman**, s. 142; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 264; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 225; **Dural/Öz**, s. 148, N. 689. Konuya ilişkin olarak öğretilen **Serozan**, mirasbırakanın, ölümünden evvel ve kendisinin ölümüyle sona erecek olan intifa hakkının, en başından itibaren kendisi için kurulması yönünde bir alacak hakkı tesis edecek şekilde bir kimseye vasiyet edilebileceğini ifade etmektedir. Bkz. **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 27b.

[111] PraxKomm Erbrecht–**Burkart**, Art. 484, N. 64; **Antalya/Sağlam**, s. 190; **Dural/Öz**, s. 148, N. 690; **Ayiter**, s. 71; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 264; **Oğuzman**, s. 143. Bu yönde İsviçre Federal Mahkemesi Kararı için bkz. BGE 91 II 94 (**Oğuzman**, s. 143, dpn. 285'ten naklen.)

[112] **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 264; **Ayiter**, s. 71; (diğer aynı hakların da vasiyet edilebileceğini ifade etmek suretiyle) **Dural/Öz**, s. 148, N. 690.

[113] Bkz. bir önceki dipnotta yer verilen eserler.

[114] PraxKomm Erbrecht–**Burkart**, Art. 484, N. 64; **Dural/Öz**, s. 148, N. 690; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 264; **Ayiter**, s. 71. **Ayiter** vasiyet konusu olamayacak bir diğer sınırlı aynı hak olarak bağımsızlık vasfı bulunmayan taşınmaz irtifakını göstermektedir.

[115] Bkz. **Oğuzman**, s. 143, dpn. 285.

[116] **Öztan**, s. 316.

Elbette mirasbırakanın yasal veya atanmış bir mirasçısı lehine de bu şekilde bir sigorta alacağı vasiyet etmesi mümkündür. Dolayısıyla ön vasiyetin konusu sigorta vasiyeti de olabilir.

Sigorta vasiyetinde, Türk Medeni Kanunu'nun 601'inci maddesinin 2'nci fıkrası^[117] gereği, lehine sigorta vasiyetinde bulunulan kişi, bu alacağını mirasbırakanın ölümünden sonra, diğer vasiyetlerden farklı olarak mirasbırakan tarafından vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınan mirasçıya veya bir başka vasiyet lehtarına veya mirasbırakan herhangi bir açıklama yapmadığından kanun gereği borçlu olan yasal ve atanmış mirasçılara karşı değil, doğrudan sigorta şirketine karşı ileri sürer. Dolayısıyla bu halde, diğer vasiyetlerde borçlu olan kişilerden farklı bir borçlu söz konusudur. Bu çerçevede sigorta vasiyetinin bir diğer özelliği, ayrıca bir alacak devri yapılmasını gerektirmemesi; lehine sigorta vasiyetinde bulunulan kişinin, bu sigortaya ilişkin alacak hakkını, ayrı bir işlem yapılması gerekmeksizin kazanmasıdır.^[118] Öğretide **Serozan**,^[119] sigorta vasiyetinin, hayat sigortalarında üçüncü kişi yararına bir sağlararası sözleşmeyle bir üçüncü kişinin lehdar olarak atanmasıyla karıştırılmaması gerektiğini; ilgili hayat sigortalarında, "lehdar tayininin" sigorta vasiyetinden farklı olarak tereke dışı iktisaba yol açtığını ve söz konusu hayat sigortalarının ölümüne bağlı tasarrufların tâbi olduğu sıkı rejime de tabi olmadığını belirtmektedir.

III. Ön Vasiyetin Özellikleri

Bu halde öncelikle vasiyetin iki önemli özelliğinden bahsetmek gerekmektedir. Vasiyette öncelikle malvarlığı avantajının bir kimseye ölümüne bağlı tasarruf aracılığıyla kazandırılması söz konusudur.^[120] Önemle belirtilmelidir ki, çoğunlukla bu aktif değer vasiyeti düzenleyen mirasbırakanın terekesinde bulunan bir aktif değerdir. Ancak yukarıda tedarik vasiyetinde de belirtilmiş olduğu üzere, mirasbırakanın üzerinde hak sahibi olmadığı bir hususu da vasiyet etmesine engel yoktur.

[117] Anılan hüküm şu ifadeyi taşımaktadır: "Kendisine mirasbırakanın ölümünde ödenecek bir sigorta alacağı vasiyet edilen kişi, sigorta sözleşmesinden doğan istem hakkını sigortacıya karşı doğrudan doğruya kullanabilir."

[118] PraxKomm Erbrecht–**Burkart**, Art. 484, N. 57; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 6, N. 27a. **Serozan**, konuya ilişkin yapmış olduğu açıklamalarda, sigorta vasiyetinde bu şekilde bir "temliksiz alacak iktisabı" hali bulunmasının, alacağın külli halefiyet yoluyla kazanıldığı anlamına gelmeyeceğini; çünkü bu halde toplu halde bir alacak iktisabının bulunmadığını, aksine tek bir alacağın iktisap edilmekte olduğunu ifade etmektedir.

[119] **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 6, N. 27a.

[120] **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 259; **Oğuzman**, s. 140; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 223; **BK-Tuor**, Art. 484 ZGB, N. 5; **ZK-Escher**, Art. 484 ZGB, N. 3.

Vasiyetin ikinci özelliği de, ilgili ölüme bağlı tasarrufla lehine kazandırmada bulunan kişinin bu işlem aracılığıyla mirasçı olarak atanmamasıdır.^[121] Başka bir ifadeyle vasiyette mirasbırakan, hâlihazırda yasal veya atanmış mirasçısı olan bir kişiye veya bir üçüncü kişiye, mirasçı atama işlemi söz konusu olmaksızın, bir malvarlığı avantajına ilişkin kazandırmada bulunulmasını ölüme bağlı tasarrufla düzenlemekte, lehtar lehine bir talep hakkı tesis etmektedir.^[122]

Ön vasiyet açısından, mirasbırakan, yasal veya atanmış mirasçısına miras payı dışında bir kazandırmada bulunmak iradesiyle yaptığı ölüme bağlı tasarruf aracılığıyla, ilgili yasal veya atanmış mirasçıya, bir malvarlığı avantajına ilişkin olarak vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilere karşı ileri sürebileceği bir talep hakkı kazandırmaktadır. Bu çerçevede ön vasiyette de ölüme bağlı tasarrufla aktif bir değer kazandırılması söz konusudur. Ön vasiyet halinde de, tıpkı vasiyette olduğu gibi bir mirasçı ataması söz konusu değildir. Hâlihazırda yasal mirasçı olan veya atanmış mirasçı olarak belirlenmiş olan kişiye, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınan veya kanun gereği yükümlü olmaları söz konusu olan kişi veya kişilere karşı ileri sürecekleri, miras payı dışında bir malvarlığı avantajına ilişkin bir talep hakkı tesis edilmektedir.^[123] Öğretide^[124] de ifade edilmiş olduğu üzere bu halde çoğu zaman yasal veya atanmış mirasçı, miras payından daha fazlasına kavuşturulmuş olmaktadır.

Bu şekilde ön vasiyette, lehine vasiyet yapılmış olan mirasçının talep hakkı, mirasçılık sıfatından bağımsızdır.^[125] Yukarıda daha evvel açıklanmış olduğu

[121] **Öztan**, s. 313; **Gürsoy**, s. 15; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 136; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 259; **Oğuzman**, s. 140; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 223; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 1; **CHK-Hrubesh-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 2; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 6; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 12. Türk Medeni Kanunu'nun 516'ncı maddesi şu ifadeyi taşımaktadır: "Mirasbırakan, mirasının tamamı veya belli bir oranı için bir veya birden çok kişiyi mirasçı atayabilir." Bu çerçevede terekede bulunan belli bir malın bir kimseye bırakılması da, özellikle ilgili malın terekenin toplam değeri bağlamında çok yüksek bir değeri ihtiva ettiği hallerde yerine göre mirasçı atama olarak nitelendirilebilir. Ölüme bağlı tasarrufla üçüncü kişi lehine yapılan kazandırmanın, bir mirasçı atama işlemi mi yoksa bir vasiyet lehtarını belirleme işlemi mi olduğunun tespiti, ölüme bağlı tasarrufun yorumuyla yapılır. Bkz. **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 130 vd.

[122] Bkz. **ZK-Escher**, Art. 484 ZGB, N. 3; **BK-Tuor**, Art. 484 ZGB, N. 5; **CHK-Hrubesh-Millauer**, ZGB, Art. 484, N. 3; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 15; **Druey**, § 11, N. 16; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 223; **Oğuzman**, s. 140.

[123] **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 12.

[124] PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 16.

[125] **ZK-Escher**, Art. 486 ZGB, N. N. 8; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 484, N. 17; **CHK-Hrubesh-Millauer**, ZGB Art. 486, N. 14; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 14;

üzere, Türk Medeni Kanunu'nun 519'uncu maddesinin 3'üncü fıkrası gereği, vasiyet lehtarını mirasçı, mirası reddedip vasiyet alacağını kabul edebilir.^[126]

Vasiyette ve bu bağlamda ön vasiyette, lehine vasiyet yapılan kişi nispi etkili bir hakka sahip olmaktadır.^[127] Lehine ölüme bağlı tasarruf yoluyla kazandırmada bulunulan kişi lehine söz konusu olan bu nispi etkili talep hakkı “*alacak hakkı*”na benzer bir haktır.^[128] Türk Medeni Kanunu'nun 600'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında bu husus “*Vasiyet alacaklısı, ... kişisel bir istem hakkına sahip olur.*” tümcesiyle ifade edilmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla, lehine vasiyette bulunulan kişi için vasiyet aracılığıyla doğan bu talep hakkı bakımından, Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci maddesi çerçevesinde Türk Borçlar Kanunu'nun alacak hakkına ilişkin hükümleri, konuya ilişkin özel nitelikte bir miras hukuku kuralı bulunmadıkça, kıyasen uygulama alanı bulacaktır.^[129] Ancak önemle

Serozan/Engin içinde **Serozan**, § 4, N. 142; **Antalya/Sağlam**, s. 190; **Öztan**, s. 317; **Dural/Öz**, s. 147, N. 684.

[126] Daha evvel yukarıda da (bkz dpn. 21 ve bu nota bağlı metin) ifade edilmiş olduğu üzere, her ne kadar anılan hükümden bahsedilmiş olmasa bile, vasiyet lehtarını mirasçının, miras kabul edip, vasiyet alacağından vazgeçmesi veya alacağının ifası için herhangi bir girişimde bulunmaması da mümkündür. Bkz. **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 14; **Handkomm-Studhalter**, ZGB Art. 486, N. 9; **CHK-Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 486, N. 14; **PraxKomm Erbrecht-Burkart**, Art. 484, N. 17, Art. 486, N. 16; **Öztan**, s. 317; **Dural/Öz**, s. 147, N. 685; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 142; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 226-227; **Antalya/Sağlam**, s. 190. Bu durum, ön vasiyette, mirasçılık sıfatından bağımsız bir kazandırmada bulunulmasının bir sonucudur.

[127] **Öztan**, s. 313; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 133; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 224; **Antalya/Sağlam**, s. 187; **Şenocak**, s. 617; **Pfammatter**, s. 54; **Stein-Wigger**, s. 1136; **PraxKomm Erbrecht-Burkart**, Art. 484, N. 6.

[128] Esas itibarıyla burada konuya ilişkin açıklamalarda alacak hakkından bahsedilmekle birlikte, İsviçre Hukuk öğretisinde bazı yazarlar, bu halde esasen gerçek anlamda alacak hakkının bulunmadığını, alacak hakkına benzer bir durumun bulunduğunu ifade etmektedirler. **Weimar**, konuya ilişkin açıklamalarında İsviçre Hukukunda kanunkoyucunun, Alman Hukukunda kanunkoyucunun tercihine benzer şekilde “alacak hakkı” terimini kullanmaktan imtina ettiğini, bilinçli bir şekilde “alacaklı” (*Gläubiger*) ve “borçlu” (*Schuldner*) kavramlarının yerine “lehine vasiyet edilen” (*Bedachte*) ve vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişi (*Beschwerte*) terimlerinin tercih edildiğini ifade etmektedir. Bkz. **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 2, 6. Ancak önemle belirtilmelidir ki, İsviçre Hukuk öğretisinde de birçok yazar vasiyet konusuna ilişkin açıklamalarında “alacak hakkı” (*Forderung*) terimini kullanmaktadırlar. Bkz. **Handkomm-Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 1; **CHK-Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 2; **BaK-Huwiler**, ZGB Art. 484, N. 1. Türk Hukuk öğretisinde vasiyette, lehine vasiyette bulunulan kişinin bir alacak hakkına sahip olduğu ifadesi için bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 260; **Oğuzman**, s. 140, 143; **Antalya/Sağlam**, s. 187, 188; **Dural/Öz**, s. 143, N. 671, s. 144, N. 673; **İmre/Erman**, s. 123; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 133.

[129] İsviçre Hukuku bakımından benzer ifade için bkz. **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 5; **Handkomm-Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 2. Bu konuda ayrıca bkz. yukarıda 86 numaralı dipnot ile aşağıda 130 numaralı dipnot.

belirtilmelidir ki, Borçlar Hukuku kurallarının kıyasen uygulanması, tek başına gerek lehine vasiyet öngörülen üçüncü kişi gerek lehine ön vasiyet öngörülen yasal ya da atanmış mirasçının, bu işlem üzerinden bir borçlar hukuku anlamında bir alacak hakkına kavuştuğu anlamına gelmez. Ancak bu halde lehtarın talep hakkı saf miras hukukuna dayanan ve ancak onun kurallarının uygulandığı bir hak da değildir.^[130]

Vasiyette ve bu çerçevede ön vasiyette, lehine vasiyet yapılan kişinin, alacak hakkına benzeyen bu nispi etkili talep hakkı dolayısıyla, cüz'i halef olacağı ifade edilmektedir.^[131] Bu halde lehine vasiyette bulunan kişi, talep hakkını, sigorta vasiyeti hali dışında,^[132] doğrudan mirasbırakana değil, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan şahsa karşı ileri süreceğinden^[133] mirasbırakanın

[130] **Serozan**, “Vasiyet alacaklısının haklarının özellikleri” başlığı altında yaptığı açıklamalarda, vasiyetten doğan talep hakkının, miras hukukçusundan çok borçlar hukukçusunu ilgilendirdiğini, bu çerçevede vasiyet alacağının tipik bir borçlar hukuku alacağı teşkil ettiğini belirtmiş (bkz. **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 6, N. 27c) olmakla birlikte; “Vasiyet alacağının talep edilebilirliği” başlığı altında yaptığı açıklamalarda, lehine vasiyet yapılan kişinin, ‘basit bir alacaklı’ olarak nitelendirildiğini; hâlbuki vasiyet lehtarının durumunun belli açılardan mirasçıya benzediğini ifade etmiş ve vasiyet lehtarının durumu bakımından borçlar hukukundan ayrılan miras hukukuna ilişkin şu özelliklere yer vermiştir: “Vasiyet alacaklısı, hakkını, mirasbırakanın miras hukukuna özgü ölümüne bağlı tasarrufuna, son aşamada da mirasbırakanın iradesine borçludur.” “Vasiyet alacaklısı hakkını, kabul beyanında değil, kendiliğinden (eo ipso) kazanmaktadır.” “Vasiyet alacaklısı hak sahibi olabilmek için, mirasbırakanın ölümünde ‘artık’ ve ‘daha’ yaşamalıdır.” “Vasiyet alacaklısı vasiyet kazandırmasını red hakkına sahiptir.” “Vasiyet alacaklısı mirasçılıktan çıkarma ve mirastan yoksunluk yaptırımlarına tabidir.” “Vasiyet, aynen mirasçı atama gibi, ikameli ölümüne bağlı tasarruflara konu olabilmektedir.” “Vasiyet alacaklısının kimliği de aynen atanmış mirasçının kimliği gibi, maddi anlamda kişiye sıkı biçimde bağlılık kuralı bağlamında mirasbırakan tarafından bizzat saptanmalı; bu konudaki karar başkasına bırakılmamalıdır.” Bu şekilde yazar, vasiyet lehtarının talep hakkını borçlar hukuku alanına; buna karşılık vasiyet lehtarının kendisini miras hukuku alanına yaklaştırmış bulunmaktadır (bkz. **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 6, N. 16).

[131] **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 133; § 6, N. 27. Kocayusufpaşaoğlu, s. 260; **Ayiter**, s. 67; **Antalya/Sağlam**, s. 188; **Dural/Öz**, s. 144, N. 673; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 224; Handkomm-**Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 2; BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 11; CHK-**Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 2; BaK-Huwiler, ZGB Art. 484, N. 2; **Piotet**, SPR IV/1, s. 125.

[132] Bkz. Yukarıda, II, C, 2, f.

[133] Gerçekten de lehine vasiyette bulunan kişinin doğrudan mirasbırakana karşı ileri sürebileceği bir hakkı söz konusu değildir. İlgili kişi talep hakkını vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınan yasal veya atanmış mirasçıya veya bir diğer vasiyet bakımından alacaklı olan ve bir diğer alt vasiyetle yükümlü kılınan kişiye karşı ileri sürecektir. Bu çerçevede talep hakkının ileri sürülebilmesi için yükümlü kılınan yasal veya atanmış mirasçının mirası kabul etmesi veya mirası red süresinin dolması; yine vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınan bir diğer vasiyet alacaklısının alacak hakkını talep ederek lehine öngörülen vasiyeti kazanmış olması gerekir. BK-**Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 3, 11.

değil, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişinin cüz'i halefi olduğu ifade edilmektedir.^[134] Ön vasiyette de mirasbırakanın kendisine miras payı dışında kazandırmada bulunmuş olduğu halihazırda mirasbırakanın külli halefi olan yasal veya atanmış mirasçı, lehine yapılan vasiyet dolayısıyla, ayrıca bir de cüz'i halef olacaktır. Bu durum, ön vasiyette, ön vasiyet dolayısıyla söz konusu olan hakkın mirasçılık sıfatından bağımsız olmasının^[135] sonucudur. Bu bağlamda ön vasiyet, mirasçılık sıfatından bağımsız, nispi etkili bir talep hakkının ortaya çıkmasına neden olduğundan, ilgili ön vasiyet dolayısıyla, külli halefiyetten bağımsız bir cüz'i haleflik durumu ortaya çıkacaktır.

Vasiyette ve bu çerçevede ön vasiyette, bu bağlamda cüz'i halefiyetten doğan cüz'i intikal etkisi (*legatum per damnationem*) söz konusudur ve bu çerçevede vasiyet (elbette ön vasiyet) aynı etkiden yoksundur.^[136] Öğretide **Serozan** tarafından ifade edilmiş olduğu üzere, mirasbırakan da yapmış olduğu vasiyete aynı etki atfedemez; başka bir ifadeyle “aynı etkili vasiyet” (*legatum per vindicationem*) öngöremez.^[137] Aynı etkiden yoksunluk, kanaatimizce, ön vasiyet bakımından da aynı şekilde geçerlidir. Yasal veya atanmış mirasçının, mirasbırakanın külli halefi olması dolayısıyla terekeye dâhil değerler üzerinde diğer mirasçılarla birlikte elbirliğiyle hak sahibi olması, ön vasiyete konu malvarlığı avantajı hâlihazırda terekede yer alıyor olsa bile, ön vasiyetin aynı etkili olması sonucunu doğurmaz. Mirasçı, ön vasiyetten lehine doğan talep hakkını, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınan kişi veya mirasçılara ileri sürme hakkını elde eder; doğrudan ilgili malvarlığı avantajına ilişkin aynı bir hak elde etmez.

Bu açıklamalar çerçevesinde, lehine vasiyet yapılan kişi, vasiyetin konusunu oluşturan hususa ilişkin hak sahipliğini, söz konusu vasiyetin mirasbırakan tarafından yapılmasıyla veya mirasın açılmasıyla değil, mirasbırakanın ölümünden sonra gerekli işlemin vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi tarafından

[134] Bkz. BK-Weimar, Art. 484 ZGB, N. 11; Handkomm-Studhalter, ZGB Art. 484, N. 2; Piotet, SPR IV/1, s. 125; Serozan/Engin içinde Serozan, § 6, N. 16.

[135] ZK-Escher, Art. 486 ZGB, N. N. 8; PraxKomm Erbrecht-Burkart, Art. 484, N. 17; CHK-Hrubesch-Millauer, ZGB Art. 486, N. 14; BK-Weimar, Art. 484 ZGB, N. 14; Serozan/Engin içinde Serozan, § 4, N. 142; Antalya/Sağlam, s. 190; Öztan, s. 317; Dural/Öz, s. 147, N. 684.

[136] Piotet, SPR IV/1, s. 125; PraxKomm Erbrecht-Burkart, Art. 484, N. 6; İmre/Erman, s. 122; Serozan/Engin içinde Serozan, § 4, N. 135; Dural/Öz, s. 673. Bu halde sigorta vasiyetinden doğan talep hakkında mirasın geçişiyle birlikte, ilgili talep hakkı vasiyet lehtarına geçmektedir. Sigorta vasiyeti hakkında bkz. Bu kısım ve yukarıda II, C, 2, f.

[137] Serozan/Engin içinde Serozan, § 4, N. 135.

gerçekleştirilmesiyle kazanır.^[138] Yukarıda da ifade edilmiş olduğu üzere^[139] bu kuralın tek istisnasını sigorta vasiyeti oluşturur. Dolayısıyla, sigorta vasiyeti dışında, mal vasiyetinde taşınır malın teslim, taşınmaz malın tescil edilmesi, fikri hak vasiyetinde gerekli devir işleminin yapılması, alacak vasiyetinde alacağın devredilmesi, ibra vasiyetinde borcun ibrasına ilişkin sözleşmenin yapılması, kısaca vasiyete konu malvarlığı avantajının vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişi tarafından vasiyetçiye sağlanması gerekir.^[140] Bu bağlamda, eğer vasiyetin gereği yerine getirilmezse, lehine vasiyet öngörülen üçüncü kişi veya mirasçı, Türk Medeni Kanunu'nun 600'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası gereği, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişiye karşı vasiyet edilen malın teslimini veya hakkın devrini; vasiyet konusu bir davranış ise, bunun yerine getirilmemesinden doğan zararın tazmin edilmesini dava edebilir.^[141] Dikkat edilirse, ilgili hüküm, vasiyetteki yükümlülüğün bir yapma borcuna ilişkin olması halinde, bu yükümlülüğün yerine getirilmesinin dava edilemeyeceği, sadece ilgili yükümlülüğün yerine getirilmemesinden doğan zararın tazmininin talep edilebileceği yönündedir. Hükümde yer alan bu ifadeye rağmen, vasiyette, kendisi lehine yapma borcuna ilişkin bir yükümlülüğün öngörüldüğü vasiyet lehtarının da bu yükümlülüğün ifası için Borçlar Kanunu'nda öngörülen yapma borçlarının

[138] PraxKomm Erbrecht–Burkart, Art. 484, N. 57; Dural/Öz, s. 144, N. 673; Serozan/Engin içinde Serozan, § 6, N. 127; İmre/Erman, s. 124.

[139] Bkz. II, C, 2, f.

[140] Serozan/Engin içinde Serozan, § 6, N. 27b; Dural/Öz, s. 144, N. 674.

[141] Serozan, uygulamada “vasiyetnamenin tenfizi davası” olarak adlandırılan bu davanın “vasiyet borcunun yerine getirilmesi davası” olarak adlandırılması gerektiğini belirtmektedir. Gerçekten de vasiyet, bir vasiyetnamenin veya miras sözleşmesinin içinde yer alabilir. Bkz. Serozan/Engin içinde Serozan, § 6, N. 39. Bu halde, konuya ilişkin olarak, mirasbırakan tarafından yapılmış olan bir ölüme bağlı tasarrufla öngörülen vasiyeti veya ön vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilerin, vasiyetin gereğini yerine getirme bakımından, borca aykırı davranışa benzer şekilde, bu yükümlülüğe aykırı davranışta bulunmaları durumunda, Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci maddesi çerçevesinde Türk Borçlar Kanunu'nun borca aykırı davranışa ilişkin 112 ve devamı hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı meselesi üzerinde de durulması gerekir. Kanaatimizce bu halde, özellikle kusur karinesi, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi bakımından uygulanmamalıdır. Bu bağlamda bu gerek, iki ayrı dayanağa sahip bulunmaktadır. Öncelikle, borçlar hukukundan farklı olarak bu halde, bir kimsenin kendisi tarafından yapılan bir taahhüde aykırı davranması, yani hukuk âleminde ortaya çıkmasına ilişkin irade beyanında bulunduğu bir sözleşmeye aykırı davranışı yoktur. Diğer dayanak noktası ise, vasiyetin düzenlendiği ölüme bağlı tasarruf miras sözleşmesi şeklinde yapıлып, vasiyet için bir ivaz alınmış olsa bile, bu ivazdan mirasçıların yararlanmamış olması; eğer vasiyet ivazsız bir ölüme bağlı tasarrufla yapılmışsa zaten kusur karinesinin hiç gündeme gelmeyecek olmasıdır.

ifasına ilişkin davayı açabileceği öğretide^[142] kabul edilmektedir. Eğer vasiyetin konusu örneğin, arka arazinin sahibi olan vasiyet lehtarının manzarasının kapanmaması için, belli bir yükseklikten daha fazla duvar örülmemesi gibi bir yapmama edimine ilişkinse, vasiyette öngörülen bu yükümlülüğe aykırılık halinde yine kanun gereği tazminat talebinde bulunulabileceğinin ve borcun yapısına uygun şekilde yükümlülüğün yerine getirilmesi uğruna ifa davasının açılabilceğinin kabulü gerekir. Elbette somut durumda, vasiyetin ve bu bağlamda ön vasiyetin konusunu oluşturan edim, bu durumun aksinin kabulünü gerektirebilir. Keza, bu halde, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilerin kendileri tarafından yapılmış olan bir taahhüt işlemi dolayısıyla değil, mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarrufu aracılığıyla, kendi iradeleri dışında yükümlü kılındıkları da göz önünde tutulmalı ve sonuç olarak somut olayın özelliklerine göre açılan ifa davasında sadece tazminat ödenmesine de hükmedilebileceğinin kabul edilmesi gerekir.

Bu halde ön vasiyete ilişkin olarak önem arz eden bir meseleyi, lehine ön vasiyet öngörülen mirasçının, paylaşma kuralının gereğinin yerine getirilmesi bakımından tereke borçlarının ödenmesini beklemesi gerekirken; ön vasiyetten doğan yükümlülüğün yerine getirilmesini miras açılır açılmaz talep edebilmesi oluşturur.^[143]

Vasiyette, kendisi lehine vasiyet bulunan kişi bu şekilde, mirasbırakanın mirasçısı olmadığından ve vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişiye karşı ileri sürülebilecek nispi bir hak elde ettiğinden, lehine vasiyette bulunan kişi, mirasbırakanın borçlarından sorumlu tutulamaz.^[144] Ön vasiyette ise, lehine miras payı dışında bir malvarlığı avantajına ilişkin kazandırmada bulunan yasal veya atanmış mirasçı, mirasçı olması dolayısıyla Türk Medeni Kanunu'nun 641'inci maddesi çerçevesinde tereke borçlarından dolayı diğer mirasçılarla birlikte müteselsil olarak zaten borçludur. Ancak dikkat edilirse bu halde müteselsil borçluluk durumu, ilgili mirasçı lehine yapılan vasiyetten kaynaklanmaz.

[142] **Piotet**, SPR IV/1, s. 127; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 6, N. 41. **Serozan**, konuya ilişkin açıklamalarında örneğin vasiyet yoluyla belli bir müteahhide (yükleniciye) yüklenen eser yapmaya ilişkin yükümlülükte, ilgili müteahhit bu yükümlülüğü yerine getirmezse, eserin başka bir müteahhide yaptırılabilmesinin mümkün olduğunun kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

[143] **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 137.

[144] **Öztaş**, s. 313; **İmre/Erman**, s. 122; **Ayiter**, s. 67; **Antalya/Sağlam**, s. 188; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 133; **CHK-Hrubesch-Millauer**, ZGB Art. 484, N. 2; **BK-Weimar**, Art. 484 ZGB, N. 2; **Piotet**, SPR IV/1, s. 125; **Handkomm-Studhalter**, ZGB Art. 484, N. 1. **Studhalter**, bu bağlamda lehine vasiyetle kazandırmada bulunan kişilerin konununun, terekeden alacaklı olan üçüncü kişilerin durumuna benzediğini ifade etmektedir.

Bu çerçevede, yasal veya atanmış mirasçının, vasiyet aracılığıyla, lehine olarak yapılan kazandırma nedeniyle, terekenin borçlarından diğer mirasçılarla birlikte müteselsil olarak sorumlu olması bakımından bir ağırlaşma da söz konusu değildir. Bu halde duruma özgü bir özellik, ancak ön vasiyet aracılığıyla lehine miras payı dışında bir malvarlığı avantajına ilişkin talep hakkı tesis edilen mirasçının mirası reddetmesi halinde söz konusu olur. Bu durumda artık mirasçı, mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmayacak ve fakat ön vasiyetle kendisi lehine yapılan kazandırmanın yerine getirilmesini, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişi veya kişilere karşı ileri sürebilecektir.

Ön vasiyet dışında kalan diğer vasiyetlerde, lehine vasiyette bulunulan kişinin, sadece vasiyetin yerine getirilmesine ilişkin bir talep hakkı elde edip, mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmamasının bir sonucu olarak, bu tür vasiyetlerde lehine ipotekli bir taşınmaz vasiyet edilen üçüncü kişi, taşınmazın kendisi adına tescil edilmesini talep edip, tescili sağlayabilir ve fakat ilgili üçüncü kişi ipotekle temin edilmiş borçtan sorumlu olmaz.^[145] Buna karşılık mirasbırakanın borcu için üzerinde ipotek tesis edilmiş olan bir taşınmaz, yasal veya atanmış mirasçılardan birine miras payı dışında ön vasiyet yoluyla kazandırıldığı takdirde, ipotekli taşınmazın kendisi adına tescil edilmesini talep edip, bu sonucu sağlayan ilgili mirasçı, hâlihazırda zaten diğer mirasçılarla birlikte tereke borçlarından müteselsil olarak sorumludur. Bu halde özellik arz eden durumu, ön vasiyetle lehine ipotekli taşınmaz vasiyet edilen mirasçının, taşınmaza kendisinin sahip olması ve fakat ipotekle temin edilmiş mirasbırakanın borcu dolayısıyla ilgili mirasçıyla birlikte bütün mirasçıların müteselsil olarak sorumlu olmasıdır.

Öğretide **Serozan**,^[146] ön vasiyete ilişkin önemli bir özelliğe işaret etmekte ve lehine vasiyet öngörülen mirasçının mirasçılığının, koşulla veya art mirasçı atama gibi bir hususla sınırlı olduğu hallerde, bu sınırlamanın, aksi mirasbırakan tarafından düzenlenmiş olmadıkça vasiyet için geçerli olmayacağını ifade etmektedir. Yazar tarafından ifade edilen bu husus, vasiyetin ve bu çerçevede ön vasiyetin bağımsız olmasına ilişkin özelliğin önem arz eden bir uzantısı niteliğindedir.

Türk Medeni Kanunu'nun 519'uncu maddesinin 1'inci fıkrası gereği tereke mevcudunu veya tasarrufu yerine getirme yükümlüsüne yapılan kazandırmayı ya da saklı payı zedeleyen tasarrufların orantılı olarak tenkisi talep edilebilir. İlgili hükümde yer alan tenkis, Türk Medeni Kanunu'nun 560 ve devamı

[145] **Piotet**, SPR IV/1, s. 133; PraxKomm Erbrecht–**Burkart**, Art. 484, N. 48; **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 135.

[146] **Serozan/Engin** içinde **Serozan**, § 4, N. 142.

hükümlerinde düzenlenen tenkis kurumuyla özdeş değildir. Şöyle ki, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişinin, bir başka vasiyet lehtarını veya saklı pay sahibi olmayan bir mirasçı olması durumunda, ilgili kimsenin 560 ve devamı hükümlerine başvurması mümkün değildir.^[147] Oysa bu kimse, Türk Medeni Kanunu'nun 519'uncu maddesinin uygulanarak vasiyetin tenkis edilmesini talep edebilir. Buna karşılık, ön vasiyet nedeniyle, saklı payları ihlal edilen mirasçılar varsa, bu mirasçılar doğrudan Türk Medeni Kanunu'nun 560 ve devamı hükümlerine başvurabilirler. Elbette saklı paylı olmayan mirasçılar da Türk Medeni Kanunu'nun 519'uncu maddesindeki koşulların oluşmuş olması şartıyla ön vasiyet aracılığıyla mirasçıya miras payı dışında yapılan kazandırmanın tenkisini talep edebilirler. Bu şekilde ön vasiyette, lehine ön vasiyet aracılığıyla miras payı dışında bir kazandırmada bulunan mirasçı, ilgili ölüme bağlı tasarruflarda yer alan düzenlemenin vasiyet teşkil ettiğine ilişkin açıklık nedeniyle, söz konusu kuralın paylaşma kuralı olarak nitelendirilmesinden farklı olarak herhangi bir denkleştirme bedeli ödemekle yükümlü tutulamazken^[148] yerine göre vasiyetin tenkisine katlanmak durumunda kalır.^[149]

Bu halde ön vasiyetin konusunun terekenin tamamı üzerinde eş lehine intifa vasiyeti olması meselesi üzerinde de durmak gerekmektedir. İsviçre Hukuku bakımından konuya ilişkin olarak İsviçre Medeni Kanunu'nun 473'üncü maddesinde yer alan düzenleme gereği, sağ kalan eş, intifa hakkı yerine miras payı oranında mülkiyet hakkının tesis edilmesini talep etmedikçe, saklı paylı mirasçılar da dâhil olmak üzere diğer mirasçılar eş lehine öngörülen intifa

[147] Bu bağlamda TMK m. 519 hükmü, 560 ve devamı maddelerinde düzenlenen tenkis kurumuna benzeyen ve fakat birebir ilgili kurumla örtüşmeyen özel nitelikli bir hükümdür. TMK m. 519 hükmünü karşılayan İsv.MK m. 486 hükmünün bu niteliği hakkında bkz. BK-**Tuor**, Art. 486 ZGB, N. 4; ZK-**Escher**, Art. 486 ZGB, N. 1; BaK-Huwiler, ZGB Art. 486, N. 4; PraxKomm Erbrecht-**Burkart**, Art. 486, N. 2.

[148] Bu durum Türk Medeni Kanunu'nun 647'nci maddesinin ikinci fıkrasında açıkça belirtilmiş bulunmaktadır. Mirasbırakanın mirasçı lehine vasiyette bulunmayıp, sadece bir paylaşma kuralı öngörmüş olması halinde, mirasbırakanın, mirasçıya payının dışında bir kazandırma yapma iradesi mevcut olmadığından, yasal miras payının değerinden daha fazla değere sahip bir tereke malının kendisine özgülenmesi paylaşma kuralı aracılığıyla mirasbırakan tarafından öngörülen mirasçı, diğer mirasçıların yasal miras paylarına kavuşmaları için bir denkleştirme bedeli ödemekle yükümlü olur. Bu halde söz edilen denkleştirme bedeli ödenmesine ilişkin yükümlülük de TMK m. 669'da düzenlenmiş olan denkleştirme kurumuyla karıştırılmamalıdır.

[149] Elbette bu halde tenkis kendiliğinden gerçekleşmez. Tenkis için vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişinin tenkis davası açması veya vasiyetten doğan yükümlülüğün yerine getirilmesi için açılan davada, tenkis def'ini ileri sürmesi gerekir. Bkz. **Piotet**, SPR IV/1, s. 146; **Dural/Öz**, s. 155, N. 721. Yazar, saklı paylı mirasçıların tenkis davası açmasının düzenlenmiş olduğu hükümlerin kıyas yoluyla saklı pay sahibi olmayan vasiyet borçluları hakkında da uygulanacağını belirtmektedir.

hakkına katlanmak zorundadırlar. Hukukumuz bakımından eş lehine intifa vasiyetinde, intifa hakkına katlanma gerekliliğine ilişkin bir hüküm yürürlükte bulunan Türk Medeni Kanunu'nda bulunmadığından,^[150] diğer mirasçılar Türk Medeni Kanunu'nun 519'uncu maddesinin 1'inci fıkrası çerçevesinde tenkis davası açabilirler. Yine ön vasiyetin içerisinde bir alt vasiyet öngörülmesi durumunda, Türk Medeni Kanunu'nun ilgili 519'uncu maddesi 1'inci fıkrası gereği, mirasçı, kendisine ön vasiyet aracılığıyla yapılan malvarlığı avantajının değerini aşan ve bu ön vasiyetle bağlantılı bulunan alt vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olmayacaktır. Çünkü bu halde mirasçının, alt vasiyeti yerine getirmeye ilişkin yükümlülüğü külli halefiyete değil, cüz'i halefiyete dayanmaktadır.

Vasiyette ve bu çerçevede ön vasiyette kazandırmanın ivazsız olması^[151] esas olmakla birlikte günümüzde öğretilde bazı yazarlar^[152] lehine kazandırma yapılan şahsın belli bir ivazla yükümlü tutulabileceğini savunmaktadırlar. Buna göre, vasiyetin bir miras sözleşmesiyle yapıldığı durumlarda, ivaz karşılığı kazandırmada bulunulabilir.^[153] Örneğin mirasbırakanın sağlığında vasiyet lehtarıyla

[150] Esasen daha önce yürürlükte bulunan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nde bulunan ve kişinin ölümünde, ilgili kişinin birinci zümre mirasçılarıyla birlikte mirasçı olan eşine tereke üzerinde 1/4 mülkiyet veya 1/2 intifa hakkını seçebilme yetkisinin tanındığı 444'üncü madde, 14.11.1990 tarih ve 3678 sayılı Kanun'un (23.11.1990 t., S. 20704) 10'uncu maddesiyle değiştirilmiş ve söz konusu hükme maddenin değişik halinde yer verilmemiştir.

[151] BK-Tuor, Art. 484 ZGB, N. 6; ZK-Escher, Art. 484 ZGB, N. 4; Handkomm-Studhalter, ZGB Art. 484, N. 7. Gürsoy, çalışmanın girişinde, vasiyetin miras sözleşmesi veya vasiyetnameyle yapılabileceğini, ancak ilgili çalışmayı vasiyetnameyle yapılan vasiyetlere hasretmiş olduğunu belirtmiş; konuya ilişkin olarak da vasiyette mirasbırakanın causa donandi (bağışlama amacı) ile hareket etmiş olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu çerçevede yazar, vasiyetname aracılığıyla yapılan vasiyetlerin ivazsız olması gerektiğini ifade etmektedir ki, bu öğretilde ileri sürülen iki ayrı görüşün ikisiyle de çalışmamaktadır. Bkz. Gürsoy, s. 18. Konuya ilişkin bir diğer mesele, mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarruf şekillerinden vasiyetnameyle yaptığı vasiyette, kendisi doğrudan bir ivaz almayıp, vasiyet lehtarına örneğin mirasçılara belli bir ivaz ödeme borcu yükleyip yükleyemeyeceğidir. Örneğin acaba mirasbırakan bir üçüncü kişi veya mirasçı lehine oturma hakkı düzenleyip, vasiyet lehtarının mirasçılara veya diğer mirasçılara bunun karşılığı olarak belli bir ivaz ödeyeceğini düzenleyebilir mi? Bu konu oldukça tartışmalı bulunmaktadır. Tartışmalara ilişkin olarak bkz. BaK-Huwiler, ZGB Art. 484, N. 23 vd.; PraxKomm Erbrecht-Burkart, Art. 484, N. 66, 67. Ancak kanaatimizce mirasbırakanın özellikle de vasiyet konusunun değerinin altında bir ivazın ödenmesi gereğini düzenlemesine engel yoktur. Bu durum ilgili ölümüne bağlı tasarrufun vasiyet niteliğini etkilemez.

[152] Bkz. BaK-Huwiler, ZGB Art. 484, N. 15 vd.; BK-Weimar, Art. 484 ZGB, N. 7; Pietot, SPR IV/1, s. 126; Antalya/Sağlam, s. 186; İnan/Ertaş/Albaş, s. 223; Dural/Öz, s. 143-144, N. 672; Oğuzman, s. 140, dpn. 269a yollamasıyla, s. 95, dpn. 98a.

[153] Dural/Öz, s. 143-144, N. 672; Antalya/Sağlam, s. 186; BK-Weimar, Art. 484 ZGB, N. 7.

yaptığı miras sözleşmesiyle aldığı bir meblağ karşılığında, ölümünden sonra teslim edilecek şekilde otomobilini bırakması ivazlı bir vasiyet teşkil eder.^[154]

Sonuç

Mirasbırakanın, vasiyetname veya miras sözleşmesi şeklinde yaptığı bir ölüme bağlı tasarrufla, belli bir kişiye, ilgili kişiyi mirasçı atamaksızın, belli bir aktif değere ilişkin talep hakkı kazandırması “vasiyet” olarak adlandırılır. Bu kurum Türk Medeni Kanunu’nda “belirli mal bırakma” terimiyle ifade edilmiş bulunmaktadır. Mirasbırakanın bir aktif değeri vasiyet etmesinde, genel olarak “kazandırma” ifadesine yer verilmekle birlikte, vasiyet, vasiyetin lehtarının kendisine bırakılan malvarlığı avantajını doğrudan elde etmesi sonucunu doğurmaz; ona vasiyet konusu hususun kendisine kazandırılması için vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan bir diğer vasiyet lehtarına veya ilgili mirasçı veya mirasçılara ileri sürebileceği bir talep hakkı bahşeder.

Mirasbırakan bu tür bir ölüme bağlı tasarrufu, mirasçısı olmayan bir üçüncü kişi lehine yapabileceği gibi, yasal veya atanmış mirasçısı lehine de yapabilir. Bu halde ilgili kurum ön vasiyet olarak adlandırılır. Önemle belirtilmelidir ki, mirasbırakanın özellikle de terekede bulunan bir malvarlığı avantajını mirasçıya bıraktığı durumlarda, eğer tasarruftan aksi anlaşılıyorsa, mirasbırakanın vasiyet yapma amacıyla değil, miras paylarındaki eşitliği bozmadan bir paylaşma kuralı öngördüğü kanun gereği kabul edilir. Ancak ölüme bağlı tasarruftan mirasbırakanın, mirasçı lehşne öngördüğü bu kazandırma aracılığıyla ona miras payı dışında bir kazandırmada bulunmak istediği anlaşılıyorsa, bu takdirde artık ön vasiyet söz konusu olacaktır. Önemle belirtilmelidir ki, aksi mirasbırakan tarafından öngörülmüş olmadıkça, mirasçının yasal veya atanmış mirasçılıktan doğan mirasçılık sıfatı ile ön vasiyet nedeniyle söz konusu olan talep hakkı birbirinden bağımsızdır. Mirasçı örneğin mirası reddettiği halde, ön vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilerden vasiyetin gereğinin yerine getirilmesini talep edebilir.

Vasiyetin ve bu bağlamda ön vasiyetin üç unsuru vardır: Lehine vasiyet öngörülen kişi, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kılınan kişi ve vasiyetin konusu.

Lehine ön vasiyet öngörülen kişi, bir yasal veya atanmış mirasçısıdır. Bir tüzel kişi mirasçı olarak atanmışsa, onun lehine de ön vasiyet yapılabilir. Alt vasiyet hali istisna olmak üzere, gerek gerçek kişi gerek tüzel kişi mirasçının, mirasbırakanın ölümü anında mirasa ehil olması şarttır. Ancak ön vasiyet, bir

[154] Dural/Öz, s. 143-144, N. 672'den naklen.

alt vasiyet şeklinde öngörülmüşse, yani bir diğer mirasçı veya lehine vasiyet öngörülen şahıs lehine öngörülen vasiyette ayrıca bu kimse bir başka vasiyeti de yerine getirmekle yükümlü kılınmışsa, bu şekilde söz konusu olan alt vasiyetin lehine öngörüldüğü kişinin mirasın geçişi anında mirasa ehil olması şart değildir. Mirasbırakan birden fazla kişiyi de vasiyet lehtarı olarak tayin edebilir. Bu halde mirasbırakan tarafından aksi belirtilmiş olmadıkça bu kimseler eşit paylarla hak sahibi olurlar. Eğer vasiyetin konusunu oluşturan husus bölünemeyen nitelikte ise, ilgili hususun bütün vasiyet lehtarlarına birlikte kazandırılması gerekir. İster tek bir ister birden fazla vasiyet lehtarı tayin edilmiş olsun, bu kimselerin kim olduklarının mirasbırakan tarafından belirtilmesi ya da nasıl belirleneceğine ilişkin kriterlerin net bir şekilde ölüme bağlı tasarrufta belirtilmesi gerekir. Bu durum, ölüme bağlı tasarrufların temsil ve vekâlete kapalı olmasının ve ayrıca ölüme bağlı tasarruflara egemen olan şahsa sıkı sıkıya bağlılık ilkesinin bir sonucudur. Vasiyet lehtarı, mirasbırakandan önce ölür veya vasiyeti reddederse, vasiyetten doğan yükümlülük ortadan kalkar.

Ön vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişi, alelade ön vasiyette bir diğer mirasçı, bazı mirasçılar veya diğer tüm mirasçılar olarak; alt vasiyet şeklinde öngörülen ön vasiyette ise, üst vasiyet lehtarı üçüncü kişi veya kişiler veya yine üst vasiyet lehtarı mirasçı veya mirasçılar olarak belirlenmiş olabilir. Ön vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişinin kim olduğu belirlenmiş değilse, bütün mirasçılar vasiyeti yerine getirmekle yükümlü sayılırlar. Birden fazla kişinin ön vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olduğu hallerde, bu kimseler mirasçılarının tereke borçlarından müteselsil olarak sorumlu olacaklarına ilişkin madde hükmünün kıyasen uygulanması yoluyla müteselsil olarak yükümlü olurlar. Mirasbırakan tarafından atanmış bir vasiyeti yerine getirme görevlisinin bulunduğu hâllerde, vasiyet lehtarı görevi olması dolayısıyla vasiyeti yerine getirme görevlisine başvurabilir. Bu halde önemli olan husus, vasiyeti yerine getirme görevlisinin, yükümlülüğün “borçlusu” olmamasıdır. Vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi mirası veya vasiyet alacağını reddetmiş ya da mirasbırakandan önce ölmüş yahut mirastan yoksun kalmış olsa bile, vasiyet yürürlükte kalır. Bu halde yükümlülük, ilgili hâllerden yararlananlara geçer.

Vasiyete konu oluşturabilecek her husus, ön vasiyetin de konusu olabilir. Bu bağlamda ön vasiyetin konusu, mal vasiyeti, alacak vasiyeti, ibra vasiyeti, irat vasiyeti, infak vasiyeti, intifa ve rehin dışında diğer bir sınırlı aynı hak vasiyeti, sigorta vasiyeti olabilir. Ön vasiyetin konusu, ön vasiyetin özelliğine de etkilidir. Ön vasiyetin konusu olabilecek hususlara ilişkin bu sayma hiçbir şekilde sınırlayıcı değildir. Her türlü malvarlığı avantajı vasiyete konu kılınabileceğinden bir kimseye terekedeki bir mala ilişkin olarak alım hakkı gibi bir yenilik doğuran hakkın tanınması, mirasbırakana ait bir evin düşük bedel üzerinden

bir kimseye kiraya verilmesi, bir kimsenin tedavi masraflarının üstlenilmesi vb. vasiyetin konusunu oluşturabilir. Vasiyetin konusunun da seçimlik vasiyet dışında bizzat mirasbırakan tarafından belirlenmesi gerekir. Bu durum ölüme bağlı tasarruflara egemen olan şahsa sıkı sıkıya bağlılık ilkesinin gereği ve ölüme bağlı tasarrufların temsile ve vekâlete kapalı olmasının bir sonucudur.

Ön vasiyetin, vasiyet lehtarını mirasçı bakımından en temel özelliklerinden biri, miras payının üstünde bir kazandırmanın ön vasiyet aracılığıyla mirasçıya kazandırılmakta olmasıdır. Bu halde mirasçı, paylaşma kurallarından geçerli olan denkleştirme bedelini ödemeyecek ve fakat eğer bu kazandırma TMK m. 519 anlamında tenkisi gerektiriyorsa, lehine ön vasiyetle yapılan kazandırmanın tenkisine katlanacaktır. Önemle belirtilmelidir ki, burada tenkis, saklı pay sahibi mirasçıların sahip olduğu tenkisi talep etme hakkının düzenlendiği 560 ve devamı hükümlerinde düzenlenmiş olan tenkis kurumuyla birebir örtüşen bir kurum değildir. Keza, lehine ön vasiyet öngörülen mirasçı, paylaşma kuralının gereğinin yerine getirilmesi bakımından tereke borçlarının ödenmesini beklemekle yükümlüdür; ön vasiyetten doğan yükümlülüğün yerine getirilmesini miras açılır açılmaz talep edebilir.

Ön vasiyetten doğan hakkın özelliklerine bakıldığında, aynı zamanda vasiyetten doğan hakkın da özelliği olarak, burada nispi etkili bir hakkın bulunduğu görülmektedir. Birçok açıdan alacak hakkıyla örtüşen bu hak çalışmada talep hakkı olarak adlandırılmıştır. Bu talep hakkı dolayısıyla lehine vasiyet öngörülen mirasçı (veya üçüncü kişi), külli halef değil, cüz'i halef olur. Hatta bu halde ilgili cüz'i halefiyet, sigorta vasiyeti dışında, mirasbırakana değil, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilere cüz'i halefiyettir. Önemle belirtilmelidir ki, mirasbırakanın bizzat kendisi bile nispi etkili hakta bulunan cüz'i halefiyet etkisini bertaraf edip, talep hakkına aynı etki bağlayamaz. Bu kuralın tek istisnası, sigorta vasiyetinde, vesaiyet lehtarının alacak hakkını, doğrudan mirasbırakanın ölümüne bağlı olarak kazanmasında görülür. İlgili istisna dışında, vasiyet yoluyla cüz'i halefiyet kurulmasına ilişkin bu özellik, ön vasiyet için de aynen geçerlidir. Yasal veya atanmış mirasçı olması dolayısıyla hâlihazırda mirasbırakanın külli halefi olan yasal ya da atanmış mirasçı, ön vasiyet aracılığıyla, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi veya kişilerin cüz'i halefi kılınmış olur.

Sigorta vasiyeti dışında, vasiyet konusu husus üzerinde vasiyet lehtarının hak sahibi kılınabilmesi, hakkın lehtara geçirilmesi için, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişi veya kişilerin, gereken olumlu davranış ve/veya işlemleri (teslim, tescil, alacağın devri, ibra sözleşmesinin yapılması vb.) gerçekleştirmeleri; kaçınma tipi edimlerde gerekli şekilde “kaçınmaları”, “yapmamaları” gerekir.

Kanunda sadece verme tipi yükümlülüklerin yerine getirilmesi için ifa davası açılabileceği ve diğer edimlerde sadece tazminat talep edilebileceği düzenlenmiş olmakla birlikte, vasiyet borcunun konusu oluşturan her tür edim bakımından, somut durumda vasiyete konu olan edimin niteliği aksini gerektirmedikçe, ifa davasının açılmasının mümkün olduğunun kabulü gerekir. Ancak bu halde, vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan kişi, kendi iradesi dışında, mirasbırakan tarafından öngörülen bir ölüme bağlı tasarrufla yükümlü kılınmış olduğundan, somut olayda vasiyetin konusunu oluşturan husus dikkate alınarak sadece tazminat davası açılabileceği sonucuna da ulaşılması mümkündür.

Vasiyetten doğan talep hakkının anılan bu özellikleriyle bağlantılı olarak ortaya çıkan bir diğer özelliği, lehine vasiyet öngörülmüş olan kişinin, mirasbırakanın borçlarından diğer mirasçılarla birlikte müteselsil sorumluluğunun gündeme gelmemesidir. Ön vasiyette ise, lehine vasiyet aracılığıyla miras payı dışında bir kazandırmaya ilişkin talep hakkı öngörülen yasal veya atanmış mirasçı zaten mirasbırakanın borçlarından diğer mirasçılarla birlikte müteselsil olarak sorumlu durumdadır. Ön vasiyetten doğan talep hakkı bu müteselsil sorumluluğa etki etmez. Ancak eğer mirasçı, mirası reddederse, müteselsil sorumluluğu ortadan kalkar. Bu halde ilgili mirasçının lehine öngörülen vasiyetin yerine getirilmesine engel bir durum söz konusu değildir. Ön vasiyette, vasiyetten doğan talep hakkının, mirasçılık sıfatından bağımsız olmasının bir sonucu olarak, ilgili mirasçının mirasçılığının, koşulla veya art mirasçı atama gibi bir hususla sınırlı olduğu hallerde, bu sınırlama, aksi mirasbırakan tarafından düzenlenmiş olmadıkça vasiyet için geçerli olmayacaktır.

Vasiyetin ve bu çerçevede ön vasiyetin ivazsız olması esas olmakla birlikte, vasiyetin bir miras sözleşmesi içinde yer aldığı durumlarda, mirasbırakanın ölümünden sonra yerine getirilmesi talep edilebilecek bu malvarlığı avantajına karşılık bir ivaz almasının mümkün olduğu kabul edilmektedir. Keza, mirasbırakan ister vasiyetname ister miras sözleşmesi içinde yer alsın, belli bir ivaz karşılığında bir malvarlığı avantajının kendisine sağlanmasını talep etme hakkını bir kimseye kazandırmış olabilir. Örneğin, mirasbırakanın, yakın arkadaşının ne zamandır kiralamak istediği bir yazlık evin, yılın belli dönemlerinde ödenecek belli bir kira bedeli karşılığında, mirasçılar tarafından arkadaşına kiralanmasını vasiyet etmesinde durum böyledir.

KAYNAKÇA

Antalya, Gökhan/**Sağlam**, İpek, Miras Hukuku, Legal Kitabevi Yayınları, İstanbul 2015.

Beusch, Christine/**Vlcek** Michael, Handkommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Herausgegeben von Jolanta Kren Kostkiewicz, Ivo Schwander, Stephan **Wolf**, Orell Füssli Verlag, Zürich 2006.

Breitschmid, Peter/**Eitel**, Paul/**Fankhauser**, Roland/**Geiser**, Thomas/**Rumo-Jungo**, Alexandra, Erbrecht, Schulthess Verlag, Zürich Basel Genf 2010.

Dural, Mustafa/**Öz**, Turgut, Türk Özel Hukuku C. IV, Miras Hukuku, 10. Bası, Filiz Kitabevi Yayınları, İstanbul 2016.

Druey, Jean Nicholas, Grundriss des Erbrechts, 5. Auflage, Stämpfli Verlag AG, Bern 2002.

Escher, Arnold, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Zürcher Kommentar), III. Band: Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben (Art. 457-536 ZGB), 3. Auflage, Zürich 1959.

Escher, Arnold, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Zürcher Kommentar), III. Band: Erbrecht, 2. Abteilung: Der Erbgang (Art. 537-640 ZGB), 3. Auflage, Zürich 1960.

Gürsoy, Kemal Tahir, Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Yıldız Matbaası, Ankara 1955.

Hatemi, Hüseyin, Miras Hukuku, 5. Bası, Vedat Kitapçılık Yayınları, İstanbul 2014.

Hrubesch-Millauer, Stephanie, Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Herausgeber: Peter **Breitschmid**, Alexandra **Rumo-Jungo**, Erbrecht (Art. 457-640 ZGB), 2. Auflage, Schulthess Verlag, Zürich 2012.

Huwiler, Bruno, Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Zivilgesetzbuch II, Art. 457-977 ZGB und Art. 1-61 SchIT ZGB, Herausgeber: Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Thomas **Geiser**, 3. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2006

İmre, Zahit/**Erman**, Hasan, Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 12. Bası, Der Yayınları, İstanbul 2016.

İnan, Ali Naim/**Ertas**, Şeref/**Albaş**, Hakan, İnan Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku, Mevzuattaki Değişikliklere ve Uygulamadaki Yeniliklere Göre Genişletilmiş ve Güncellenmiş 9. Bası, Bilge Yayınevi, Ankara 2015.

Kılıçoğlu, Ahmet M., Miras Hukuku, Genişletilmiş 6. Bası, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 2015.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip, Miras Hukuku, 3. Bası, Filiz Kitabevi Yayınları, İstanbul 1987.

Oğuzman, M. Kemal, Miras Hukuku, 6. Bası, Filiz Kitabevi Yayınları, İstanbul 1995.

Öztan, Bilge, Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle), 6. Bası, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 2014.

Pfamatter, Armand Maurice, Erblasserische Teilungsvorschriften (Art. 608 ZGB), Diss., Schulthess, Zürich 1993.

Piotet, Paul, Schweizerisches Privatrecht, Bd. IV/1, Basel Stuttgart 1978.

Praxiskommentar Erbrecht–**Burkart**, Fabian, Nachlassplanung, Nachlassabwicklung, Willensvollstreckung, Prozessführung, Herausgegeben von Daniel Abt und Thomas Weibel, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2007.

Praxiskommentar Erbrecht–**Lenz**, Martin, Nachlassplanung, Nachlassabwicklung, Willensvollstreckung, Prozessführung, Herausgegeben von Daniel Abt und Thomas Weibel, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2007.

Praxiskommentar Erbrecht – **Schürmann**, Georg, Nachlassplanung, Nachlassabwicklung, Willensvollstreckung, Prozessführung, Herausgegeben von Daniel Abt und Thomas Weibel, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2007.

Serozan, Rona/**Engin**, Baki İlkey, Miras Hukuku, 4. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014.

Stein-Wigger, Mathias, Verbindlichkeit und Durchsetzbarkeit erblasserischer Teilungsvorschriften, AJP 2001, s. 1135 vd.

Studhalter, Philipp, Handkommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Herausgeber: Kren Kostkiewicz, Jolanta/Schwender, Ivo/**Wolf**, Stephan, Orell Füssli Verlag AG, Zürich 2005.

Şenocak, Zarife, “*Mirasbırakanın Paylaşdırma Kuralları*”, Prof. Dr. Ali Naim İnan’a Armağan, Ankara 2009, s. 611.

Tuor, Peter, Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Band III: Das Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben (Art. 457-536 ZGB), 2. Auflage, Bern 1952.

Weimar, Peter, Die gesetzlichen Erben; Die Verfügungsfähigkeit, Die Verfügungsfreiheit, Die Verfügungsarten, Die Verfügungsformen, Art. 457-516 ZGB, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Die Erben, Die gesetzlichen Erben, Die Verfügungen von Todes wegen, Berner Kommentar, Band/Nr. III//1/1/1, Herausgeber: Hausheer, Heinz/Walter, Hans Peter, Stämpfli Verlag AG, Bern 2009.

*Ön Vasiyet (Mirasçı Lehine Vasiyet) Kavramı,
Ön Vasiyetin Unsurları ve Özellikleri*

Wolf, Stephan, Die Teilung der Erbschaft, Art. 602-619 ZGB Schweizerische Zivilgesetzbuch, Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Herausgeber: Hausheer, Heinz/Walter, Hans Peter, Stämpfli Verlag AG, Bern 2014.